

۲۰۰

شەرھوودەى پيغەمبەر ﷺ
بۇ ناسرەتەن

مەنبەئە
اِقْرَأْ
الثَّقَافِ

مەھرىز ھاجى ەلى

www.iqra.ahlamontada.com

چوارەم چاپ

۲۰۱۳

۲۰۰

فەرمودەى پيغەمبەر ﷺ

بۇ ئافرىتان

فاسنامہ

جلد ۲۰۰، شریعتی پندرہویں، ۱۴۳۵ھ، پتہ لاہور
 بیعت: شریعتی
 دلائل: حقونیز حاجی مولیٰ
 چاپخانہ: حقونیز
 چاپ: چوارہم/ ۲۰۱۳
 تیراڑ، ۱۰۰۰ نمونہ
 پندرہم، (۷۹)

کتابخانہ
 حاجی شادی حقونیز
 میرپور - چانڈی - لاہور
 ۶۶ ۶۶۶۶۶۶
 ۶۶ ۶۶۶۶۶۶
 شریعتی - شریعتی - شریعتی
 ملی چاپ ہاؤس لاہور

کہ ہر پندرہویں گشتی کتابخانہ گشتیہکان (مارہی سپارشی ۷۸۸) ہی سالہ (۲۰۰۶) ہی پندرہویں۔

07504671394

07504885903

hawler.chap@gmail.com

۲۰۰

فەرمودەى پيغەمبەر ﷺ

بۇ ئافرىتان

نامادە كىردى

جەۋىز حاجى عەلى

چۈرەم چاپ

۲۰۱۳

پيشه‌کى

الحمد لله وكفى صلى الله على النبي المصطفى (ﷺ) ..

نايينى پيروزي نيسلام ريزيكي تاييه تي بۆ نافرته داناهو به ته‌واو كه‌رو
پالېشتى پياوانى دانه‌نى، هه‌روه‌كو بيغه‌مبه‌رى نازيزمان ده‌فرموويت (ﷺ):
(أَنَا النِّسَاءُ شَقَاتُ الرِّجَالِ) رواه ابو داود بسند صحيح واته: به‌رساتى
نافرته‌تان پالېشت و هاوكارى پياوانن.

جا نه‌گه‌ر به‌وردى سه‌رنجى نه‌و فەرمووده‌يه بده‌ين، بۆمان روون ده‌بيته
كه‌وا نافرته مافى‌كى نيجگار زۆرى بۆ مۆسگه‌ر كراوه، وه‌شمو فەرمووده
پيروزه ده‌مكوتى هه‌موو نه‌وكه‌سو لايه‌نه‌نانه ده‌كات كه‌بانگه‌شه بۆ نازادى
نافرته ده‌كهن، به‌لام مه‌به‌ستيان شكاندن و روخاندن و كاول كردنى
نافرته، ده‌يانه‌وى راپيچى يانه‌كان و مه‌هاكانيان بكهن به‌ناوى نازاديه‌وه.
هيچ به‌رنامه يه‌كيان بۆ نافرته‌تان پى نيه‌ه جگه له‌و قسه هه‌له‌ق و به‌له‌قانه‌ى
كه‌وه‌كو تووتى به‌رده‌وام ده‌يلينه‌وه كه ده‌لّين:

١- فره ژنى پيشنيل كردنى مافى نافرته به‌لام خويان هيچ به‌رنامه‌يان
بۆ قه‌يره‌يى خوشكاهان دانه‌پرستوه.

٢- نافرته ده‌بى نازادى سى‌كسى هه‌بيته له‌وه‌ش مه‌به‌ستيان بى ره‌وش
كردنى كۆمه‌لگايه.

٣- ياخود ده‌لّين نافرته چۆنى بوى نابى ريگه‌ى لى بگيرى له‌هه‌ر شتێك
كه ده‌يكات، بۆ هه‌موو نه‌و ريكه‌راوانه ده‌ستى‌كى په‌نه‌ان له‌پشتيانه‌وه‌يه

نەیان سورتىنى و بەرنامەى روختەريان بۆدا ئەننى بۆ بنىرکردنى رەوشت لەناو
كۆمەلگای كوردەواریدا، كە ھەرلەو رۆژەى كورد ئايىنى پىروۆى ھەلبەئاردووھ
بەناسوودەى ژياوھ و خزمەتى بەنایىنى پىروۆى ئىسلام كردووھ.

خوشكى خۆشەويستم:

ئىوھ لەئىسلامدا رىزى پىشەوەى كاروانى بانگەوازو شەھادەتتان
گرتووھ! يەكەم كەس باوهرى ھىتا بەپىغەمبەر (ص) (خەدىجە) بوو رەزاي
خوای لەسەر بىت، يەكەم شەھىد (سومەيە) بوو (رەزاي خوای لەسەر بىت).
سەدان نمونەى نازايى و بوۆرى لەلاپەرەكانى مێژووى ئىسلاميدا ئافرەتان
نەكتەرى بوون.

بەلام لەسايەى بىردۆزە نەفامىەكاندا جگە لەئافرەتان بى كشتوو شۆراوھ
لەبەھاجوانەكانى ناوكۆمەلگا چى تر بەدى ناكريت... چونكە خۆ رووت
كردنەوھ.. ئىغراکردنى گەنجان.. لەش فروۆشى.. گۆرانى وسەما دروشم و
بەرنامە نامانجيانە.

لەكۆتايدا داوا لەخوشكان دەكەم ئەم (٢٠٠) فەرمودەيە لەبەرىكەن و
بىكەن بەپەپرەوى ژيانى خۆيان، خوشك و كچەكانيان و ئافرەتانی تىرىش فێرى
حوكمەكانى تايبەت بەئافرەتان بكەن.

واخر دعوانا الحمد لله رب العالمين

ھەوێز ھاجى على

٢٠٠٦/٢/١٦

بسم الله الرحمن الرحيم

(۱) قال رسول الله ﷺ: ((أَمَّا نَهَيْتُ عَنِ التَّوَحُّجِ، عَنْ صَوْتَيْنِ أَخْمَقَيْنِ فَاجِرَيْنِ: صَوْتُ عَنِ الثَّغْمَةِ لَهُوٌ وَلَغَبٌ وَمَزَامِيرُ الشَّيْطَانِ وَصَوْتُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ، خَمْسُ الْوُجُوهِ وَشَقُّ الْجُيُوبِ وَرَكَّةُ الشَّيْطَانِ)). رَوَاهُ ابْنُ سَعِيدٍ وَالْبَزَارُ وَقَالَ الْبَغَوِيُّ حَدِيثٌ حَسَنٌ.

واژه: بدین نیتوم قدمه‌ده‌کردووه له دوو قیژده‌ی به‌د و ناهه‌موار: ده‌نگیک له‌کاتی بوونی نیعمه‌ت و خوشیه‌کان که بکریته به‌زم و هه‌راو زورن‌الیدانی شه‌یتان، ده‌نگی دووهم له‌کاتی ناسته‌نگ و دژواری که بکریته قیژده‌و چپ‌نوک له‌خودان و ید‌خه داد‌رین و زیریکه‌ی شه‌یتان.

(۲) قال رسول الله ﷺ: ((تُنَكِّحُ الْمَرْأَةَ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا، وَلِحَسَبِهَا، وَلِحِمَالِهَا، وَلِدِينِهَا فَأَظْفَرُ بَذَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ)). رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ

واژه: نافره‌تان بۆ یه‌کیک له‌م چواره‌ هه‌ل‌ده‌بوژیریتن و ده‌خوازیتن! یان بۆ مال و سه‌روه‌ت، یان له‌ به‌ر ریت‌رداری خانه‌واده‌ی، یان له‌به‌ر جوانیه‌که‌ی، یان له‌به‌ر تاین په‌روه‌یه‌که‌ی، جا ئافره‌تی خاوه‌ن تاین به‌خاوه‌، تا به‌خت یاوه‌رت بی‌ت.

۳) قال رسول الله ﷺ: ((خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِيهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ

لِأَهْلِي)). رواه ابن ماجة بسند صحيح.

واژه: چاکریتان باشریتان بنو خیرانی، منیش باشریتان بنو خیرانم.

۴) قال رسول الله ﷺ: ((إِنَّمَا التَّيْسَاءُ شَقَائِقُ الرَّجَالِ)) رواه ابوداود

بسند صحيح.

واژه: بهراستی نافرستان پالپشت و هاوکاری پیوانن.

۵) قال رسول الله ﷺ: ((لَا تَمْتَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ، وَإِذَا اسْتَأْذَنْتُمْ امْرَأَةً أَحَدَكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يَمْنَعُهَا)) متفق عليه.

واژه: یتکه له نافرستان مهگرن که چوون بنو مزگهوت، نهگمر خیرانی بهکیتان مؤلهتی چوونه مزگهوتی خواست با قهدهغی نهکات.

۶) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعْبَيْهِ الْأَرْبَعِ ثُمَّ اجْتَهَدَ

فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ)). رواه النسائي وهو صحيح.

واژه: نهگمر پیوانیک لهنیوان چواربهلی نافرتهی خوی دانیش و لهگهلیا جووت بوو، وه خوی ماندوو کرد، نیتر خوشوردن لهسهر هردوویان پیویست دهبی.

۷) قال رسول الله ﷺ: ((إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ الزُّلْمَ

وَالشَّهْوَةَ الْخَفِيَّةَ)) رواه الطبراني باسناد صحيح وقاله المنذري.

واژه: نهوهی من لیتی دهرسم و ترسم لیتی هدیہ بؤ سدر نیتوه زینا و شهوهت و ناره زووه.

۸) قال رسول الله ﷺ: ((لَا تَأْتُوا النِّسَاءَ فِي إِسْتَاهِهِنَّ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ مِنَ الْحَقِّ)) رواه أحمد والترمذي وحسنه.

واژه: مهچوونه لای خیزانه کانتان له دواوه، چونکه خوی گهوره شدرم له حق و راستی ناکات.

۹) قال رسول الله ﷺ: ((الْحَيَاءُ وَالْعَمَى شُعَبَتَانِ مِنَ الْإِيمَانِ، وَالْبَذَاءُ وَالْبَيَانُ شُعَبَتَانِ مِنَ الْإِفْقَارِ)) رواه أحمد وصححه الذهبي.

واژه: شدرم و زمان پاکی دوو لقن له باوهر، سوکی و قسه زلیش دوو لقن له دووروی.

۱۰) قال رسول الله ﷺ: ((لَأَنْ يَطْعَنَ فِي رَأْسِ أَحَدِكُمْ بِمِخْطَبٍ مِنْ حَدِيدٍ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمَسَّ امْرَأَةً لَهُ تَحِلُّ لَهُ)) رواه الطبرانی.

وصححه الألباني في السلسلة الصحيحة.

واژه: نهگمر دهرزیه کی ناسن له سدر به کیك له نیتوه بدریت باشتره بؤی لهوهی که دهست بدات له دهستی نافرته تیک که شهو نافرته شهلال نه بیت بؤی.

۱۱) قال رسول الله ﷺ: ((ثَلَاثَةٌ لَا تَرْفَعُ صَلَاتَهُمْ فَوْقَ رُؤُوسِهِمْ شَبِيراً: رَجُلٌ أَمَّ قَوْمًا وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ، وَامْرَأَةٌ بَاثَتْ وَرَوْجَهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ وَالْعَبْدُ الْإِيقُ)) رواه ابن ماجه باسناد صحيح.

واته: سَن كەس نوژیان بستیك لەسەر سەریان بەرز نابێتەوه:
 پیاویك پێش نوژی بکات بۆ كۆمەڵێك ئەو كۆمەڵە پێیان
 ناخۆش بێت و هەز بە چاره‌ی نەكەن، ئەو ئافره‌ته‌ی می‌رده‌كه‌ی
 دلگران و تورە و بیزار بێ لێ، بەنده‌یه‌ك لەده‌ستی خاوه‌نه‌كه‌ی
 پای كردبێ و هه‌لهاتبێ.

(۱۲) قال رسول الله ﷺ: ((مَنْ أَتَى بِشَيْءٍ مِنَ الْبَنَاتِ فَصَبَّرَ عَلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ سِرًّا مِنَ النَّارِ)) رواه الترمذي بسند صحيح.

واته: كه‌سێك خۆی گه‌وره‌ تاقی بكاته‌وه به‌ به‌خشینی چەند كچیك
 (واته: چەند كچیكی پێ به‌خشی و كۆری نەداتی و یان كچی
 زیاتر بێ) ئارام بگرت لەسەریان و به‌خێویان بكات و
 په‌روه‌رده‌یان بكات، ده‌بن به‌ په‌رده‌ بۆی له‌نیوان ئاگری دۆزه‌خ و
 خۆیدا.

(۱۳) قال رسول الله ﷺ: ((لَا يَنْظُرُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطْرًا)) متفق عليه.

واته: خۆی په‌روه‌ردگار له‌ پۆژی دوایدا به‌چاوی په‌حه‌مت سه‌یری
 كه‌سانێك ناكات كه‌ له‌به‌ر لووت به‌رزیان جل و به‌رگیان تا
 گۆزینگ شۆڕ بۆته‌وه.

(۱۴) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ((الْأَنْظَرُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ، مَنْ تَرَكَهَا مَخَافَتِي أَبْدَلَهُ إِيمَانًا يَجْذُ حَلَاوَتُهُ فِي قَلْبِهِ)) رواه

الطبراني والحاكم عن عبدالله بن مسعود رضي الله عنه باسناد جيد.

واقة: تدهماشاگردنی نافرهتی دهستنیوژ لیثکاو تیریکه له تیرهکانی شهیتان، وه یه کیتک له بهر من وازی لی بینن و نهیکات نهوا ههست به شیرینی باوهړ دهکات له ناو دلیدا.

(۱۵) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((الْحَمَامُ حَرَامٌ عَلَى نِسَاءِ أُمَّتِي)) رواه الحاكم عن عائشة رضي الله عنها بسند حسن.

واقة: چوونه ناو حمام قهدهغهیه له بهر نافرهتانی نوممه ته کمم (مه بهست له حمامی گشتییه).

(۱۶) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَيُّمَا رَجُلٍ مَسَّ فَرْجُهُ فَلْيَتَوَضَّأْ، وَأَيُّمَا امْرَأَةٍ مَسَّتْ فَرْجُهَا فَلْيَتَوَضَّأْ)) رواه أحمد والدارقطني عن ابن عمر رضي الله عنهما بسند صحيح.

واقة: ههړ پیاوړتیک دهستی به داوړینی کهوت با دهستنیوژ بگری، وه ههړ نافرهتیک دهستی به داوړینی خوی کهوت با دهستنیوژ بگری.

(۱۷) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا تُنْكِحُ الْأَيُّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ، وَلَا تُنْكَحُ الْبُكَرُ حَتَّى تُسْتَأْذِنَ)) متفق عليه.

واقة: بیتوهژن تاکو فهرمانی پینه دریت، کچیش تا مولهتی لی وهرنه گیریت، ماره بییان نایهت.

(۱۸) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنْ مِنْ شَرِّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ نَزَلَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى امْرَأَتِهِ وَتُفْضِي إِلَيْهِ ثُمَّ يَنْشُرُ أَحَدُهُمَا

سِرُّ صَاحِبِهِ)) رِوَاةُ مُسْلِمٍ وَابُو دَاوُدَ.

واژه: خرابترین کس که پوژی دوا بی‌دا له‌بهرده‌م په‌روه‌ردگارد،
پیاوینکه ده‌جیته لای خیزانی، یا ژنیکه ده‌جیته لای می‌رده‌کمی،
له‌دوایی دا به‌کیکیان نه‌یینی نه‌ویترین ده‌درکینتی.

(۱۹) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ الشَّيْطَانُ ثَالِثَهُمَا)) رِوَاةُ الْبُخَارِيِّ.

واژه: ه‌رگیز نابی ژن و پیاو به‌یه‌که‌وه بن، چونکه شه‌یتان
سی‌ه‌مینیان.

(۲۰) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: ((يَا عَائِشَةُ إِرْلَقِي، فَإِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا أَذْخَلَ عَلَيْهِمُ الرَّفْقَ)) مَسْنَعُ رِوَاةِ أَحْمَدَ.

واژه: نه‌ی عانیشه، نه‌رم و نیان به، به‌راستی خودای گه‌وره، نه‌گه‌ر
ویستی چاکه بکات له‌گه‌ل خیزانیکدا، نه‌وا نه‌رم و نیانسان
به‌س‌ردا ده‌پرژینتی.

(۲۱) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ قَرْنَا جَمِيعًا، فِإِذَا رُفِعَ أَحَدُهُمَا رُفِعَ الْآخَرُ)). رِوَاةُ الْحَاكِمِ وَابِيهِقِي بِسَدِّ حَسَنِ.

واژه: شه‌رم و با‌وه‌ر پینکه‌وه جووتن، نه‌گه‌ر به‌کیکیان نه‌ما،
نه‌ویتریشیان نامینتی.

(۲۲) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَنْ كَانَتْ لَهُ أَنْفَى فَلَمْ يُنْزِلْهَا وَلَمْ يُهِنْهَا وَلَمْ يُؤْزِرْ عَلَيْهَا وَلَدَهُ، أَذْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ)) مَتْنُ عَلَيْهِ.

واژه: هر که سینک کچیکی هه بوو زینده به چالی نه کرد و، زولم و ستمی لی نه کرد و کوره کی به گوره تر داننا (واته قیمت و سنگی به سردا نه شکانده وه) خوی گوره نه یخاته به هه شته وه.

(۲۳) ((زَوْجٌ جُدَامٌ بَنَتْهُ خُنْسَاءٌ، وَهِيَ كَارِهَةٌ، فَأَتَتْ خُنْسَاءُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَرَدُّ نِكَاحِهَا (أَي فَسَخِهَا)).)) متفق علیه.

واژه: جوزام خه نسای کچی به زور به شوودا، خه نسایش هاته لای پیغه مبهری خواو ﷺ، پیغه مبهری خواش ﷺ ماره برینه کی هه لوه شانده وه.

(۲۴) قال ابن عمر رضی الله عنهما: ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الشَّغَارِ)). رواه البخاري ومسلم.

واژه: پیغه مبهری ﷺ زن به زنی قه دهغه کردوه.

(۲۵) قال رسول الله ﷺ: ((لَعَنَ اللَّهُ الْمُحْلِلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ)). رواه ابوداود بسند صحيح.

واژه: نه فره تی خوا (لعه نه) لهو که سه بین که ماره به جاش ده کات و له وه شی بوی حه لال ده کات.

(۲۶) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْوَلِيمَةِ فَلْيَأْتِهَا)). رواه البخاري ومسلم.

واژه: نه گهر که سیکتان بانگیشتی زه ماوه ند کرا، با بجیت (به مهرجیک شتی حرامی تیدا نه بیت).

۲۷) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((اللَّهُ فِي النِّسَاءِ، فَلِأَنَّهُنَّ عَوَانٌ فِي أَيْدِيكُمْ، أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانَةٍ اللَّهِ)) رواه النسائي بسند صحيح.

واژه: توخوا ناگاداری نافرته کانتان بن (دووجار فہرموی)، نہوان لہڑیر چاودیریتان دان و نیتوہ بہ نہمانہ تی خودا ہیناوتان.

۲۸) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((شِقْوَةُ ابْنِ آدَمَ فِي ثَلَاثٍ: الْمَسْكِينُ السَّوَّ، وَالْمَرْأَةُ السَّوَّ، وَالْمُرْكَبُ السَّوَّ)) صحیح الجامع الصغیر و زیادتہ

رقم ۱۶

واژه: سنی شت دہیتہ مایہی خراپی و بہدہختی بو مروؤ، مالتیکی خراپ (واتہ: تہنگ و ناریک بین)، یان دراوسی خراپی ہہیت یان دوور بیت لہ مزگہوت، ژنیکسی خراپ، سواریکہ کی خراپ (واتہ سواریکہ کی نہوندہ خراپ بیت خاوندہ کی سوودی لی نہبین).

۲۹) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((لَوْ كُنْتُ أَمْرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ، لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا.)) صحیح الجامع الصغیر للالبانی.

واژه: نہگہر فہرمانم بکردایہ کہ یہ کی کرنوش (سجدہ) بہری بو یہ کیکی تر، نہوا فہرمانم دہدا کہ نافرہت سوجدہ بہری بو میردہ کی.

۳۰) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((خَيْرُ النِّسَاءِ إِذَا نَظَرَتْ إِلَيْهَا سَرَّكَ، وَإِذَا أَمَرَتْهَا أَطَاعَتْكَ، وَإِذَا غِبْتَ عَنْهَا حَفِظَتْكَ فِي نَفْسِهَا

وَمَالِكٌ)) رواه احمد وابوداود والحاكم وصححه.

واژه: چاکترین نافرهت نمو نافره تهیه که سهیرت کرد دلخوشت بکات، که فەرمانت پی کرد فەرمان بهرداریت بکات، نه گمر دور که و تهیه و ناموس و مالت بیارتریت.

۳۱) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ أَنْ تَجِيءَ عَلَيْهَا فَبَاتَ غَضَبًا عَلَيْهَا، لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ)) متفق عليه

واژه: نه گمر بیاو خیرانی خوئی بانگ کرد بو کاری سرجینی و بو کاری ژن و میردایه تی و نه چوو لای و بی فەرمانی کرد، میرده که ی نمو شهوه به ته نیایی بباته سدرو لئی تورپ بیّت، نمو تا پژ ده بیته وه فریشته کان نفرین (لعنه) ی لی ده کهن تا به یانی ده بیته وه.

۳۲) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا حَاضِرٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ)) متفق عليه.

واژه: رهوا نییه بو هیچ نافره تیک که به پژووی سووننت بی و میرده که شی ناماده بیّت (واژه له سه فەر نه بیّت)، مه گمر میرده که ی مؤله تی پی بدات.

۳۳) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ إِلَى مَخَاسِنِ امْرَأَةٍ ثُمَّ يَقْضُ بَصَرَهُ إِلَّا أَخَذَتْ اللَّهُ لَهُ عِبَادَةً يَجِدُ حَلَاوتَهَا فِي قَلْبِهِ))

رواه احمد والطبرانی بسند حسن.

واټه: هدر موسلماننك (جا نير بڼ يا مڼ) له غه فله ټيكدان يان له ناكاو ټيكدان چاوى بكه وټت به جوانى نافره ټيكن دووايى پړوى وهركتيا و چاوى پاراست (له ترسى خودا) خواى گه وړه به پهرستن بوى حساب ده كات و هه ست به شيرينى و تام و چيرى ده كات له دل و دهر وونى دا.

(۳۴) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يَخْلُونُ رَجُلٌ بِإِمْرَأَةٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ)) (رواه البخاري)

واټه: با پياوټك و نافره ټيكن به تنه نيا نه بن له شوينى چولدا مه گهر مه حره مينكيان له گهل بيت.

(۳۵) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يَفْرِكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِلَّا كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرٌ)) (رواه مسلم).

واټه: هيچ باوه دراريكى پياو بيزارى له بهرام بهر هاوسه رى دهر نه بريت، چونكه نه گهر هه لسوكه و ټيكي نار ټيكي نواند، نه وه هه لسوكه وتى ترى هه به كه په سند و جوان و ړيكه.

(۳۶) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا تَخْلِفُوا بِأَبَائِكُمْ وَلَا بِأُمَّهَاتِكُمْ وَلَا بِالْأَلْدَادِ وَلَا تَخْلِفُوا إِلَّا بِاللَّهِ وَتَخْلِفُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ صَادِقُونَ)) (رواه ابوداود سند صحيح).

واټه: سوتند مه خوڼ به سهرى باوك و دايكتانه وه، وه بهو شتانه دى ده به هاره دل دانان بڼ خواى په وړه درگار، سوتند به خوا بخوڼ،

سویند مه خوڼ نه گهر به راستی نه بیټ.

(۳۷) قال رسول الله ﷺ: ((لَا تُبَايِرِ الْمَرْأَةَ الْمَرْأَةَ فَتَنْتَعِبَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهَا يَنْظُرُ إِلَيْهَا)) (رواه البخاري).

واژه: با نافرته به نافرته نه گات (واته له کاتی پروتیدا) و نه دنامه کانی بیینی، پاشان وه سفی نه دنامه کانی بۆ میژده کەمی بکات، ههروه کو خۆی سه بری کردییت.

(۳۸) قال رسول الله ﷺ: ((إني لأحبُّ أن أتزینَ للمرأةَ كما أحبُّ أن تزینَ لي المرأةُ، لأنَّ اللهَ يقولُ: وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْنَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ)) رواه ابن جرير وابن أبي حاتم بإسناد صحيح، انظر صحيح الجامع الصغير للآلاني.

واژه: پیتم خوشه خۆم برازیتسهوه بۆ ژنه کهم، ههروهک چۆن پیتم خوشه نهو خۆی برازیتیتسهوه بۆ من، چونکه خۆی پهروه دگاری دههرووی: ئافرهتان مافیان ههیه بهسهر پیاوه کانیانهوه بهوتنه ی نهو مافانه ی بیاوان ههیا نه بهسهر خهزانه کانیانهوه).

٣٩) قال رسول الله ﷺ: ((إِنَّ لَكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ حَقًّا وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا)) صحيح الجامع الصغير.

واقعہ: نیوہ مافتان بہ سمر خیزانہ کانتانہ وہ ہدیہ، خیزانہ کانیشٹان مافتان بہ سمر نیوہ وہ ہدیہ.

٤٠) قال رسول الله ﷺ: ((مَنْ كَانَ لَهُ إِمْرَأَتَانِ يَمِيلُ لِأَحَدِهِمَا عَنْ

الأخرى، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُجَرُّ إِخْدَى شَقْبِهِ مَاقِطاً أَوْ
مَائِلاً) (رواه الترمذي وصححه غيره).

واژه: ههركهسَن دوو ژنی ههبوو نۆبەى يه كێكيانى دهدا به نهوى
تردا له پۆژى دوايىدا يهكئى له لايهكانى راده كيشريت كه
داكهوتوو ههيان له سهرا لا ديت.

٤١) قال رسول الله ﷺ: ((مَنْ كُنَّ لَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ، يُؤْوِيَهُنَّ
وَيَرْحَمُهُنَّ وَيَكْفِلُهُنَّ، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ الْبَتَّةُ)) (رواه احمد بسند جيد).

واژه: ههركهسَن سَن كچى ههبيت و به خيويان بكات و به بهزهى
بيت له گه لياندا و بيانگريته باوهشى خوئى، نهوه به ههشتى بو
واجب دهبيت و نه چيته ناويهوه.

٤٢) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا، وَصَامَتْ
شَهْرَهَا، وَحَصَّنَتْ فَرْجَهَا، وَأَطَاعَتْ بَعْلَهَا، دَخَلَتْ مِنْ أَيِّ
أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَتْ)) (رواه ابن حبان بسند صحيح).

واژه: نه گهر نافهت پينج نۆژه كان بكات، مانگى په مهزان به پۆژوو
بيت، عه وهتى بهاريژيت له خراپى، گوپرايه لى ميده كهى بكات
له شتى شهرعيدا، نهوا له كام دهركاى به ههشتهوه بيهوئى ده چيته
به ههشتهوه.

٤٣) قال رسول الله ﷺ: ((لِلْبِكْرِ سَبْعَةُ أَيَّامٍ وَلِلْثَّيْبِ ثَلَاثٌ ثُمَّ يُعَذَّبُ
إِلَى نِسَائِهَا)) (رواه مسلم).

واٲه: نه گهر يه کٲٲک ژنی هه بوو ويستی بيکاته دووان يا زياتر، نه وه ژنی دووهم يا سٲٲٲم يا چوارهم نه گهر کچ بوو ههوت پوژ له گه لٲى ده ميٲٲٲٲه وه له سه ره تادا (واته له روژى گواستنه وه تا ههوت پوژ)، نه گهر بيٲوه ژن بوو نه وه سٲى پوژ له گه لٲى ده ميٲٲٲٲه وه.

(٤٤) قال رسول الله ﷺ: ((نَهَيْتُ أَنْ أُمَشِّيَ عُرْيَانًا)) حديث حسن رواه الطبراني.

واٲه: لٲٲم قه ده غه کراوه به پرووتى به پٲٲگادا پٲوٲم.

(٤٥) قال رسول الله ﷺ: ((أَرْبَعَةٌ يُصْنَحُونَ فِي غَضَبِ اللَّهِ وَيُمْسُونَ فِي سَخَطِ اللَّهِ. قُلْتُ: مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْمُتَشَبِّهُونَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ، وَالَّذِي يَأْتِي الْبَهِيمَةَ، وَالَّذِي يَأْتِي الذَّكَرَ يَغْنِي اللَّوْاطَ)) رواه البيهقي والطبراني عن أبي هريرة رضي الله عنه بإسناد صحيح.

واٲه: چوار کس به يان يان و نٲٲواران له ناو قه هر و توٲه يٲى خواوان. ووتٲم: نه و چوار کسه نه کٲٲن نه يٲٲغه مبه رى خواوان ﷺ؟ فه رموى: نه و پٲاوانه ي خوٲان ده به نه سه ر شي وه ي ژنان و نه و ژنانه ي خوٲان ده به نه سه ر شي وه ي پٲاوان، نه و کسه ي به چٲٲته لاي گياندار (چوار يٲٲ)، نه وه ي ده چٲٲته لاي پٲاو (واته نٲٲريازى).

(٤٦) قال رسول الله ﷺ: ((الْبَيْكَاخُ مِنْ سُتِّي، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ بِسُتِّي فَلَيْسَ مِنِّي، وَتَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاثِرُ بِكُمْ الْأَمَمَ)) رواه ابن ماجه.

بسنه حسن.

واته: هاوسەرگرتن له سووننه تی منه، ههركه سێك لێی لابادات شوین كهوتووێ من نیه، هاوسەر بگرن له بێر نهوهی من ده مهوێ ژمارهتان له هه موو گهلانی تر زیاتر بیت.

٤٧) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا بَاثَتِ الْمَرْأَةُ مَهَاجِرَةً فِرَاشَ زَوْجِهَا لَعَنَتَهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُرْجِعَ)) رواه البخاري ومسلم.

واته: نه گهر نافرته تێك به یێزاری جیتی هاوسه ره كهی جی بهیلتیت لێی دوور بكهوێتهوه، فریشته كان له عننه ت (نه فرین) ی لێ ده كهن تا ده گهریتهوه.

٤٨) قال رسول الله ﷺ: ((سَبْعَةٌ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ تَعَالَى وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَقُولُ أَذْخُلُوا النَّارَ، الْفَاعِلُ وَالْمَفْعُولُ بِهِ (يَعْنِي اللَّوْاطَ)، وَنَاكِحُ الْبُهِيمَةِ، وَنَاكِحُ الْأُمِّ وَبَنَتِهَا، وَنَاكِحُ يَدِهِ، إِلَّا أَنْ يَتُوبُوا)) حديث حسن رواه الطبراني.

واته: خودای پهروه ردگار نهفره تی (لعه نهی) له ههوت جوړ ناده میزاد کردووه و به چاوی بهزه می ته ماشایان ناکات، وه فه رمان ده کات بیان به نه ناو دۆزه خه وه له گهل نهوانه ی ده چنه ناو ناگر هه تاهه تایه، مه گهر په شیمان بېنه وه تهویه بکهن:

یه کهم: نهوانه ی ده چنه لای نیر یان من له دواوه.

دووهم: نهو که سه ی به کاری نیربازی رازی به له گهل بکریت.

سێیهم: نهوانه ی ده چنه لای چواری.

چواره‌م: نهوانه‌ی ده‌چنه لای دایک.

پیتنجه‌م: نهوانه‌ی ده‌چنه لای کچی خویان.

شده‌م: نهوانه‌ی به‌ده‌ست خویان ره‌ده‌ت ده‌کهن.

۴۹) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا قَهَرَ الزَّيْنَةُ وَالزَّيْنَةُ فِي قَرِيْبِهِ فَقَدْ عَآخَلُوا. بِأَنْفُسِهِمْ عَذَابَ اللَّهِ)) رواه الحاكم وقال صحيح الإسناد.

واقه: نه‌گهر به‌ناشکرا داوین پیسی و ریبا (سو) خورا له هدر شار و دیهاتیکدا، نه‌وا سزای خویان له‌سهر خویان سه‌پاندوه.

۵۰) قال رسول الله ﷺ: ((لَا يَخْلُونُ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ)) رواه البخاري ومسلم.

واقه: نابج پیاو له‌گهل ژندا به‌ته‌نها بمینیتته‌وه یان به‌ته‌نها دابنیشی له‌گهلیدا، چونکه سیته‌مینیان شه‌یتانه.

۵۱) قال رسول الله ﷺ: ((كُتِبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ كَصِيْبِهِ مِنَ الزَّيْنَةِ، فَهُوَ مُذْرِكُ لَا مَحَالَةَ الْقَيْنَانِ زَيْنَاهُمَا النَّظَرُ...)) رواه مسلم وابوداود والترمذي.

واقه: هه‌موو ناده‌میزاکیک به‌شی هدیله له‌زیناو نووسراوه له‌سهری، وه پیتی ده‌گات و ده‌ریازوونیش نییه‌لیتی، مه‌به‌ست له‌زینای بچوکه زینای چاو تیروانین و سه‌یرکردنی نافره‌ته.

۵۲) قال رسول الله ﷺ: ((مَنْ عَالَ جَارِئَتَيْنِ حَتَّى تَبْلُغَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَا وَهُوَ وَضَمَّ أَصَابِعَهُ)) رواه مسلم

بِمَا أَصَابَ مِنْهَا، فَإِنْ اشْتَجَرُوا فَالْسلْطَانُ وَلِيٌّ مَنْ لَا وَلِيَّ لَهُ)) رواه ابن ماجه وابدود بسند صحيح.

واژه: هر نافره تيك سرپه رسته كهي ماره ي نه كات، نهوه ماره برينه كهي به تاله (تا سي جار نه مه ي گووت) جا نه گهر چووه لاي جيماعي له گه لدا كرد، نهوه هه موو ماره ي يه كهي به رده كه ويټ، جا نه گهر سرپه رشتياريه كانيش كي شه يان له نيواندا دروست بوو، نهوه ده سه لاتدار سرپه رشتياري كه سيكه كه سرپه رشتياري نه بيت.

(۵۷) قال رسول الله ﷺ: ((لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيِّ وَشَاهِدَيْنِ عَدْلٍ)) حديث رواه البيهقي وابن حبان.

واژه: ماره كردن دانا مه زريټ تا سرپه رشتياري و دوو شايهت ناماده نه بن.

(۵۸) قال رسول الله ﷺ: ((... إِنَّهُ لَا بُدَّ لِلْفَرْسِ مِنْ وَلِيْمَةٍ)) رواه احمد والطبري.

واژه: ... پتيويسته بۆ بووك گواسته نهوه خواردن بكرټ.

(۵۹) قال رسول الله ﷺ: ((حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى زَوْجَتِهِ أَنْ لَوْ كَانَتْ بِهِ فُرْجَةٌ فَلَمَسَتْهَا مَا أَذَتْ حَقَّهُ)) صحيح رواه احمد.

واژه: مافي پياو له سر خيزانه كهي نهوه يه نه گهر لاشه ي چلك و خويني پتوه بوويټ، نهو به زماني بيليټيسته وه، نهوه مافي هيشتا نه داوه.

٦٠) قال رسول الله ﷺ: ((خَيْرُ النِّسَاءِ مَنْ تَسَرَكَ إِذَا أَبْصَرَتْ وَطَطِيعَكَ إِذَا أَمَرَتْ وَتَحَفَظَ غَيْبَكَ فِي نَفْسِهَا وَمَالِكَ))

واژه: باشرین نافرته نمو نافرته‌تیه نه‌گهر بیبینی دلخوشت بکات، وه نه‌گهر فرمان بکهی به گویت بکات و پاریزگاری له خوئی و مالت بکات نه‌گهر له‌مال نه‌بویت.

٦١) قال رسول الله ﷺ: ((... الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا)) رواه البخاري ومسلم.

واژه: نافرته سهریه‌رشتیاره له‌مالی پیاوه‌کهیدا، وه‌به‌ریرسه له‌سهر نه‌وهی سهریه‌رشتی ده‌کات.

٦٢) قال رسول الله ﷺ: ((لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ مُسْلِمَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تَحُدَّ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ إِلَّا عَلَى زَوْجِهَا أَوْ بَعَةِ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا)) رواه البخاري ومسلم.

واژه: حه‌لال نییه بز هیچ نافرته‌تیکی موسلمان که باوه‌ری به‌خوا و پژوی دواپی هه‌بیت، کهوا تازیه بز هیچ مردوویه بکات له‌وسئ پژو زیاتر، مه‌گهر بز می‌رده‌کهی خوئی، نه‌وه چوار مانگ و ده‌پژو ده‌یکات.

٦٣) قال رسول الله ﷺ: ((لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تَأْذَنَ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَهُوَ كَارَةٌ، وَلَا تَخْرُجَ وَهُوَ كَارَةٌ وَلَا تُطِيعَ فِيهِ أَحَدًا وَلَا تُخَشِّنَ بَصْدْرَهُ وَلَا تَعْتَرِلَ فِرَاشَهُ وَلَا تَضُرَّ

بِهِ فَإِنْ كَانَ هُوَ أَظْلَمَ فَلَنَاتِيَهُ حَتَّى تُرْضِيَهُ فَإِنْ هُوَ قَبِلَ فَبِهَا
وَنِعْمَتْ وَقَبِلَ اللَّهُ عُذْرَهَا وَأَقْلَحَ مَحَبَّتَهَا وَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَإِنْ هُوَ
أَبَى بِرِضَاهَا عَنْهَا فَقَدْ أُبْلِغَتْ عِنْدَ اللَّهِ عُذْرُهَا)) رواه البيهقي والحاكم

وهو حديث حسن.

واژه: حلال نبيه بؤ نافرته تيك باوه ری به خوا و پوژی دوا سی هه بیت
روخست بدات به هیچ که سیک له مالی پیاوه کهیدا و نهو پی سی
ناخوش بیت، وه ناییت گو ترایه لی هیچ که سیک پی شی گو ترایه لی
پیاوه که ی بخت و یان دلی زامدار بکات، یان جینگای لی
جیا بکاته وه، وه ناییت لی بدات، جا نه گهر نهو سته می لی کرد
نهو با نهو پروات بؤ لای تا پازی ده کات، جا نه گهر لی پازی
بوو نهو چاکه و خوابشی لی پازی ده بیت و عوزری قبول
ده کات، پیاوه کهش سرفراز ده بیت به خوشه ویستی نهو و هیچ
تاوانی له سر نامینیت، نه گهر پیاوه که ی لی پازی نه بوو نهو
نهو نهو ی له سریه تی به جیی هیناو عوزری خوی گه یانده لای
خوای گه وه.

٦٤ قال رسول الله ﷺ: ((الْمُخْتَلِعَاتُ هُنَّ الْمُنَافِقَاتُ)) رواه الترمذي

بسنده صحيح.

واژه: نهو نافرته تانه ی که داوای ته لاق ده کمن (خلع) له می رده کانیا ن
به راستی نه وانه دو ورووه کائن.

٦٥) قال رسول الله ﷺ: ((ثَلَاثٌ جِدُّهُنَّ جِدُّ، وَهَزْلُهُنَّ جِدُّ:

التَّكَاحُ وَالطَّلَاقُ وَالرُّجْعَةُ)) حديث حسن رواه ابو داود والترمذي وابن ماجه.

واژه: سبب شد همن راستيان راستيه و گالته شيان همر راستيه، زن
ماره کردن و تهلاق دان و گيرانه وه.

٦٦) قال رسول الله ﷺ: ((لَا طَّلَاقَ وَعِثَاقَ فِي إِغْلَاقٍ)) رواه احمد

وابوداود بسند صحيح.

واژه: تهلاق دان و نازادکردنی کزيله له کاتی (اغلاق) دا نبيه.

إِغْلَاق: تورهبوون و زور ليکردن و شيتي.

٦٧) قال رسول الله ﷺ: ((لَا تُضْرِبُوا الْجُرَيْةَ عَلَى التِّسَاءِ

وَالْمَيَّانِ وَلَا تُضْرِبُوهَا إِلَّا عَلَى مَنْ جَرَتْ عَلَيْهِ الْمَوْسَى)) صحيح

رواه البيهقي.

واژه: سهرانه له نافره تان و مندالان مه سينن، كه سيك بالغ نه بووييت

له نيرينه سهرانه لي مه سينن.

٦٨) قال رسول الله ﷺ: ((لَنْ يَفْلَحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ إِمْرَأَةٌ)) رواه

البخاري والترمذي والنسائي.

واژه: هيچ ميلله تيك سرفراز نابن كه فرماني خويان بدهنه دهستي

نافره ت.

٦٩) قال رسول الله ﷺ: ((إِنَّ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِهَا الْمَرْأَةُ

الصَّالِحَةُ)) صحیح رواء النسائي.

واژه: دنیا کالاً و شتومه که، چاکترین کالاً و شت و مهک له دنیا دا
نافره تی چاک و پرواداره.

۷۰) قال رسول الله ﷺ: ((حُبِّتْ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا النِّسَاءِ وَالطِّيبُ
وَجُعِلَ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ)) رواء النسائي بسند صحیح.

واژه: له دنیا دا نهم دوو شتم له لای خۆشه ویست کراون: شافره ت و
بۆن خۆشی، وه له نوێژیشدا چاوو دلم رۆشن ده بیته وه.

۷۱) قال رسول الله ﷺ: ((إِيَّاكُمْ وَالْدُخُولَ عَلَى النِّسَاءِ، فَقَالَ
رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَرَأَيْتُ الْحُمُوءَ؟ قَالَ: الْحُمُوءُ
الْمَوْتُ.)) رواء البخاري.

واژه: قهه نه کهن له نافره تان بچه ژووره وه به ته نیا، پیاویک له
نه نصاریه کان وتی: نهی نه گهر نهو کهسه شو برای بوو؟ فهرمووی:
نهم وه هر مردنه.

۷۲) قال رسول الله ﷺ: ((خَيْرُ النِّسَاءِ رَكْبَةُ الْإِبِلِ صَالِحِ نِسَاءِ
الْقُرَيْشِ أَخْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ، وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ
يَلَدِهِ)) رواء البخاري.

واژه: باشتین نافره تیک سواری و شتر بوویتی، چاکترین شافره تی
قوره یشه، خاوهن سۆز و خۆشه ویستین بۆ منداله کانیان و،
پاسه وانی مالی میرده کانیشیانن.

(۷۳) عن عائشة رضی اللہ عنہا قالت: ((إِنَّ امْرَأَةً قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، أَقُولُ إِنَّ زَوْجِي أَغْطَانِي مَا لَمْ يُغْطِنِي. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْمَتَشَبِعُ بِمَا لَمْ يُغْطِ كَلَا يَسِرُ ثَوْبِي زُورٍ)) متفق عليه.

واقه: نافرہ تیک بہ پیغہ مبرہی فرموو ﷺ: من دہ لیم میردہ کم پارہم دہداتن لہ کاتیکدا کہ وا نییہو نامداتن؟ پیغہ مبرہ ﷺ فرمووی: تیربوو تیرکراو بہ شتیک کہ پیشی نہ دراوہ نہوہ وہ کو لہ بہر کردنی جلیکی درو وہاہیہ.

(۷۴) ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا أَوْ عَلَى خَالَاتِهَا)) رواه البخاري ومسلم.

واقه: پیغہ مبرہ ﷺ قدہ غہی کردوہ نافرہت بہ سہر خوشکی دایک و خوشکی باوک مارہ بکریٹ (واتہ پور).

(۷۵) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا اسْتَفْطَرَّتِ الْمَرْأَةُ فَخَرَجَتْ عَلَى الْقَوْمِ لِيَجِدُوا رِيحَهَا فِيهِ كَذًا وَكَذَا (أَيُّ الزَّانِيَةِ)).)) رواه احمد بسند صحيح.

واقه: نہ گہر نافرہت خوی بون خوش کرد و پویشتہ دہرہوہ بو لای کہ سانیک کہ بونہ کی بکمن، نہوا ناواو ناواہ (واتہ زیناکہرہ).

(۷۶) قال رسول الله ﷺ: ((غُلِبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ، حَبَسَتْهَا مَائَتَ جَوْعًا فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارَ)) رواه البخاري.

واقه: نافرہ تیک سزادرا لہ سہر پشیلہ یہ کہ بہندی کردبوو (واتہ

خواردن و خواردنوهی نه‌دهدا پیتی) هه‌تا به‌برسیتی مرد، بۆیه

به‌هۆی ئهو پشیل‌هیه‌وه چوو ناو ناگری دۆزه‌خ.

(۷۷) تقول عائشة أم المؤمنين رضی‌الله‌عنہا: ((إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ النَّبِيِّ ﷺ كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَى النَّبِيِّ قَامَ إِلَيْهَا فَرَحِبَ بِهَا وَقَبَّلَهَا وَأَجْلَسَهَا فِي مَجْلِسِهِ)) متفق عليه.

واژه: دایکی نیمانداران حه‌زهرتی عایشه (خودا لیتی رازی بی)

ده‌فهرمۆت: هه‌رکاتیک فاتیمه‌ی کچی پیغه‌مبه‌ر ﷺ سه‌ری له

پیغه‌مبه‌ر ﷺ بدایه، پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌به‌ری هه‌لده‌ستاو پیشوازی

لیده‌کرد و، ماچیشی ده‌کرد و، له‌ته‌نیشت خۆیه‌وه دای ده‌نا.

(۷۸) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا خُطِبَ أَحَدُكُمْ الْمَرْأَةَ فَإِنْ اسْتَطَاعَ

أَنْ يَنْظُرَ مِنْهَا إِلَى مَا يَدْعُوهُ إِلَى نِكَاحِهَا فَلْيَفْعَلْ)) رواه أحمد وأبو داود.

واژه: نه‌گه‌ر یه‌کیکتان به‌نیاز بوو ناهه‌رتیک بموازیت و به‌وار هه‌بوو

بیبینی، با سه‌یری بکات.

(۷۹) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا أَتَاكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ

فَرَوْحُوهُ إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ عَرِضٌ)) حديث

حسن رواه الترمذي وأبو داود والحاكم.

واژه: نه‌گه‌ر یه‌کیکت هات بو خوازیینی که‌ه‌تان، و ئیه‌وش له‌ناين

و په‌وشتی رازی بوون، نه‌وا بیانه‌نی، به‌لام نه‌گه‌ر واتان نه‌کرد

نه‌وا نا‌زاوه‌و خراپه‌کاری له‌سه‌ر زه‌ویدا بلاو ده‌بیته‌وه.

(۸۰) قال رسول الله ﷺ: ((يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ لَا تُحْقِرْنَ جَارَةً لِّجَارَتِهَا وَلَوْ بِقَرْنِ شَاةٍ)) متفق عليه.

واژه: نهی نافرده تانی مؤسلمان! با هیچ در اوسنی به ک ژنه در اوسنی به که ی بی پیر سیر نه کا و شتی به کتر به کم نه زانن.

(۸۱) عن أسود قال: سألت عائشة ؓ: ما كان النبي ﷺ يصنعُ في بيته؟ قالت: ((كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةٍ أَهْلِهِ (فِي خِدْمَتِهِمْ)، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ)) رواه البخاري.

واژه: له نه سه ده ده ده گپ نه ده، ره زای خوی له سه ر بیت، که وتوویه تی: له حه زره تی عانی شه م پر سیار کرد: پیغه مبه ر ﷺ له ماله ده چی ده کرد؟ نه ویش فه رموی: له ماله ده خزمه ت ده کات و به ده م خیزانیه وهیه (واژه یارمه تی ده دات له نیش و کاری ناو مالدا) که کاتی نویژیش هات، ده روات بز مزگه وت بز نویژی جه ماعه ت.

(۸۲) تُقُولُ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ: قَدَّمْتُ عَلَى أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فَاسْتَفْتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قُلْتُ: قَدَّمْتُ عَلَى أُمِّي وَهِيَ رَاغِبَةٌ (أَيُّ تَرْغَبُ زِيَارَتِي) أَفَأَصِلُ أُمِّي؟ قَالَ: نَعَمْ صِلِي أُمَّكَ)) متفق عليه.

واژه: نه سمای کچی نه بویه کر (خوا لوی رازی بن) ده لیت: دایکم هاته لام و نه و کاته باوه ری نه هینابوو، پر سیارم له پیغه مبه ری خوا

کرد و وتم: دایکم هاتووہ بقو لام و نعیہ ویت سدر دایم بکات، نایا پیشوازی لی بکم؟ فرموی: بہ لن، سیلہی رہ حم لہ گہل دایکتدا بہ جن بہتہ.

۸۳) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا شَهِدْتَ إِحْدَاكُنَّ الْمَسْجِدَ فَلَا تَمَسْ طَبِئًا)) رواه مسلم.

واقہ: نہ گہر یہ کیکتان (مہبستی لہ نافرہ تانہ) نامادہی مزگہوت ہوو، با بونی خوش بہ کار ندیہ نیت.

۸۴) قال رسول الله ﷺ لَأَمْرَأَةٍ: ((زَوْجُكَ وَلَدُكَ أَحَقُّ مَنْ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَيْهِمْ)) رواه البخاري عن أبي سعيد الخدري.

واقہ: پیغہ مہر ﷺ بہ نافرہ تیکی فرموی: زہ کاتہ کت بدہ بہ میژدہ کت و کورہ کت، چونکہ نہوان لہ پیشتن لہوانہی کہ زہ کات پی داون.

۸۵) قال رسول الله ﷺ: ((مَا مِنْ صَاحِبٍ ذَهَبٍ وَلَا فِضَّةٍ لَا يُؤَدِّي مِنْهَا زَكَاَتَهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَفَحَتْ لَهُ صَفَائِحُ مِنْ نَارٍ فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ وَجَبِينُهُ وَظَهْرُهُ)) رواه ابو داود والنسائي بسند حسن.

واقہ: ہر خاوند زپر و زیویک زہ کاتی نہ دا، زپر و زیوہ کدی لہ پروژی داویدا دہ کرتہ پارچی پان لہ ناگر و لاتہ نیشٹ و نیوچاوان و ہشتی پی داخ دہ کری.

۸۶) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُبَاشِرُ وَهُوَ صَائِمٌ

ثُمَّ يَجْعَلُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا ثَوْبًا يَغْنِي الْفَرْجَ)) رواه أحمد بسند صحيح.

واژه: پیغمبر ﷺ که مهر و یاری له گهله ده کرد و بهر پوزویش بوو، له نیوان خوی و نهودا په پویه کی له سره فدرجی داده نا.

(۸۷) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَقْلِبَنِي، فَقُلْتُ: إِنِّي صَائِمَةٌ! فَقَالَ: وَأَنَا صَائِمٌ، ثُمَّ قَلْبَنِي)) رواه أحمد

واژه: پیغمبر ﷺ ویستی ماچم بکات، منیش پیم گوت بهر پوزووم! نهویش فدرمووی: منیش بهر پوزووم، له پاشان ماچی کردم.

(۸۸) أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَتَقْضِي إِحْدَانَا الصَّلَاةَ أَيَّامَ مَحِيضِهَا؟ فَقَالَتْ عَائِشَةُ: أَحْرُورِيَّةٌ أَلْتِ؟ قَدْ كَانَتْ إِحْدَانَا تَحِيضُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ لَا تُؤْمَرُ بِقِضَائِهِ)) رواه البخاري ومسلم.

واژه: نایا نویزه کاغان بگپړینه وه کاتیک که بی نویزه بووین؟ عائشه پرسې: نایا تو خد لکی (حروریه ی)، -د تیه که له نریک مه که و یه که م کوبونه وهی خه واریجه کانی تیا به ستر، لیره مه به سستی نهو هیه که نه مه رای خه واریجه -، نیمه له کاتی که بینویزه ده بووین له سره ده می پیغمبر ﷺ نه مری پی نه ده کردین نویزه کان بگپړینه وه.

(۸۹) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا تَصُومُ الْمَرْأَةُ يَوْمًا وَاحِدًا وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِلَّا رَمَضَانَ)) رواه أحمد والبخاري ومسلم.

واٲه: نابى ئافرهٲ رۆژنىك رۆژووى سوننهٲ بگريئ تا پرسى به ميٲردهكهى نديكا تهنها مانگى ره مهزان نهين (چونكه مانگى ره مهزان واجبه).

٩٠) قال رسول الله ﷺ: ((لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْحُدُودَ وَشَقَّ الْجُبُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَةِ الْجَاهِلِيَّةِ)) رواه البخاري ومسلم والترمذي.

واٲه: هديره كيٲك له خوى بداو يه خهى خوى بديئ و رهش پئوش و شتى نادروست بكا له نيمه نويه (واٲه دووره له كؤمهلى موسلمانان).

٩١) إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَرِيءٌ مِنَ الصَّالِقَةِ وَالْحَالِقَةِ وَالشَّاقِقَةِ)) رواه البخاري ومسلم.

واٲه: پيٲغه مبهري ﷺ له وانه بهرييه: قيژهو هاوار و پرچ رنينهوهو يه خه دادرين نه نجام ده دن.

٩٢) عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لُهِبْنَا عَنْ إِبْنِ أَبِي الْجَنَّاظِ...)) رواه البخاري ومسلم.

واٲه: پيٲغه مبهري ﷺ قه ده غهى كردين دراي جه نازه بكهويت (نهمه تايبه ته به ئافره تان).

٩٣) قال رسول الله ﷺ: ((قَدْ أُذِنَ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَاجَتِكُنَّ)) رواه مسلم.

واٲه: ندوا ريٲكه درا كه بو پيٲوستيه كانتان له مال ده ريچن.

۹۴) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا اسْتَأْذَنَكُمْ نِسَاؤُكُمْ بِاللَّيْلِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَأَذِّنُوا)) متفق عليه.

واژه: نه گهر خیزانه کانتان مؤلّه تیان خواست به شمو بچنه مزگهوت، مؤلّه تیان بدهن.

۹۵) جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَ الرَّجُلُ بِحَدِيثِكَ فَأَجْعَلْ لَنَا مِنْ نَفْسِكَ يَوْمًا نَأْتِيكَ فِيهِ نُعَلِّمَنَا مِمَّا عَلَّمَكَ اللَّهُ فَقَالَ اجْتَمِعْنَ فِي يَوْمٍ كَذَا وَكَذَا فِي مَكَانٍ كَذَا وَكَذَا فَاجْتَمِعْنَ فَأَتَاهُنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَعَلَّمَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ)) رواه البخاري.

واژه: نافره تیک هاته لای پیغه مبهه ر ﷺ فدرمووی: نهی پیغه مبهه ری خوا ﷺ، وتاره کانت تهنه بؤ پیاوانه، پؤژیکیش بؤ نیمه دیاری بکه تا بیینه خزمهتت، تا نهوهی خوای پهروه ردگار فیری کردووی فیری نیمه شی بکه، پیغه مبهه ر ﷺ فدرمووی: له فلان پؤژ و فلان پؤژ کؤ بینه وه، نه وانیش له شوینی دیاریکراو کؤبونمه وه پیغه مبهه ریش ﷺ نهوهی خوای پهروه ردگار فیری کردبوو، فیری نه وانیشی کرد.

۹۶) كُنَّ نِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٍ يَشْهَدْنَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْفَجْرِ مُتَلَفَعَاتٍ مِمَّنْ هُنَّ (مَغْبَطَاتُ الرُّؤْسِ بِأَثَوَابِهِنَّ) ثُمَّ يَنْقَلِبْنَ إِلَى بَيْوتِهِنَّ حِينَ يَقْضِيَنَّ الصَّلَاةَ لَا يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْغُلَسِ (ظُلْمَةِ

آخر الليل بعد طلوع الفجر). رواه البخاري ومسلم.

واقعه: نافره ته موسلمانان له گهل پیغه مبهري خوايسته نامادهي نويزي به يانيان ده بوون و، به پو شاکه کانيان داپوشرا برون، پاش به جيته تاني نويزو، به رهو ماله کانيان ده گه رانه وه، له بهر تاريخي شو کس نه يده ناسينه وه.

(۹۷) قال رسول الله ﷺ: ((.. وَلَا تَنْقِبِ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةَ، وَلَا تَلْبَسِ الْقَفَازَيْنِ)) رواه البخاري وابوداود.

واقعه: نابي نافره ته له کاني نيحرامدا نيقاب بکات و ده ستکيش له ده ست بکات.

(۹۸) عن الربيع بنت معوذ بنه قالت: كُنَّا نَعْرِزُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَتَسْتَقِي الْقَوْمَ وَتَخْدِمُهُمْ وَتَرُدُّ الْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ، وَفِي رِوَايَةٍ: وَتُدَاوِي الْكَلْمَى (أَيِ الْجَرْحَى). رواه البخاري.

واقعه: به شداري شهرمان ده کرد له گهل پیغه مبهري خوايسته، تاومان ده دا به خه لکه کهو خز مه تمان ده کردن و کوژراوه کاني شتمان بز مه دینه ده بردنه وه، له ريوايه تيکيشدا هاتووه: برينداره کاني شتمان تيمار ده کردن.

(۹۹) عن عائشة رضي الله عنها قالت: اسْتَأْذَنْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي الْجِهَادِ، فَقَالَ: ((جِهَادُكُنَّ الْحَجُّ)). رواه البخاري.

واقعه: داوام له پیغه مبهري خوايسته کرد ريتگام بدا بز جيهاد، فدرموي:

حج جیهادی نبوده.

۱۰۰) قال رسول الله ﷺ: ((لَا تُسَافِرُ امْرَأَةٌ سَفَرًا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَصَاعِدًا إِلَّا مَعَ أَبِيهَا أَوْ أُخِيهَا أَوْ ابْنِهَا أَوْ زَوْجِهَا أَوْ ذِي مَحْرَمٍ)) (رواه البخاري).

واژه: نابین نافرهت لهن پوژ به دواوه به تنهنا سدهر بکات، مه گمر لدهل باوکی یا کوری یا برای یا میردی یان مه حره میکی تر بیت.

۱۰۱) قال رسول الله ﷺ: ((خُمْسٌ مَّنْ قُبِضَ فِي شَيْءٍ مِنْهُنَّ فَهُوَ شَهِيدٌ... وَالنِّسَاءُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ)) (رواه النسائي بسند صحيح).

واژه: پینج جوړه کس شهیدن.. نهو نافره تدهش به خوینی مندل بوون ده مریت شهیده.

۱۰۲) قال رسول الله ﷺ: ((إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مِنَ الرِّضَاعِ مَا حَرَّمَ مِنَ النَّسَبِ)) (صحيح رواه الترمذي).

واژه: خوی پهروه دگار شهوی به زاوژی و خزمايه تی حدرامی کردبن، به هوئی شیر خواردن شهوه حدرامی کردوه.

۱۰۳) عن عائشة رضي الله عنها قالت: خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا نَرَى إِلَّا الْحِجَّ، حَتَّى إِذَا كُنَّا بِمَرْفٍ، أَوْ قَرِيبًا مِنْهَا حِضْتُ، فَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا أَبْكِي، فَقَالَ: أَنْفِستِ؟ (يعني

الْحَيْضَةَ) قَالَتْ: قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: إِنَّ هَذَا شَيْءٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى
بَنَاتِ آدَمَ، فَأَقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ، غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ
حَتَّى تَغْتَسِلِي، قَالَتْ: وَضَحَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ نِسَائِهِ
بِالْبَقَرِ)) (رواه البخاري ومسلم).

واژه: له گهَل پیتغه مبهرو ﷺ سه فمری حه جمان کرد، کاتیک له (سرف)
بووین یا نزیکى نهوئ بووین بئ نویژ بووم، پیتغه مبهرو ﷺ هاته
سرم و من ده گریام، به منى گوت: نایا بیتویژ بووت؟ منیش
گوتم: به لئ، ووتی: نهوه خوای پهروه ردگار له سر کچانی
حه زره تی ناده می نووسیوه، حاجیه کان چی ده کهن توش وابکه،
تدها تهوافی بهیت مه که تا پاک ده بیته وه.

(۱۰۴) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا أَلْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ
مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَلْفَقَتْ وَلِزَوْجِهَا أَجْرُهُ بِمَا
كَسَبَ.)) (متفق عليه).

واژه: نه گهر نافرهت خواردن و شت و مهك له ماله كهى ببه خشيت،
به مبهريتك زياده روهى تيدا نهكات، بئ خوى پاداشتى
به خشينه كهى ده سمته ده كهويت و هاوسره كهيشى پاداشتى
پهيدا كرده وى ده سمته ده كهويت.

(۱۰۵) قال رسول الله ﷺ: ((تَصَدَّقْنَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ وَلَوْ مِنْ
حِلْيَتِكُنَّ)) (متفق عليه).

واقه: نهی نافرتهانی (انصار) خیر و خیرات بکن، نه گدر له خسله کانیشان بیت.

(۱۰۶) قال رسول الله ﷺ: ((أَبْغِضُ الْحَلَالَ إِلَى اللَّهِ الطَّلَاقُ)) رواه ابوداود بسند صحيح.

واقه: پق لی بووه وهرترین حلال لای خودای پروهردگار، تداقه.
(۱۰۷) عن أبي هريرة روى عنه قال: أتى جبريل النبي ﷺ فقال: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ خَدِيجَةٌ إِذَا أَتَتْكَ فَأَقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَبِّهَا وَمَتَّى وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نُصَبٍ)) متفق عليه.

واقه: حمزه رتی جویرائیل هاته لای پیغه مبهری خواجی ووتی: نهی پیغه مبهری خوا، نهوه خه دیجه، نه گدر هاته لات سلاوی خوا و منی پی بگه یه نه، وه مزگینی کوشکیکی له مرواری پی بده له بهه شتدا که نه ده نگه ده نگ و نه ماندوو بوونی تیدایه.

(۱۰۸) قال رسول الله ﷺ: ((السَّاعِي عَلَى الْأَرْمِلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ)) رواه البخاري.

واقه: هدرکس دهستی خیری بگاته بیوه زن و ههزار، وه که نهوه وایه له پیتناوی خوادا جهادی کرد بیت.

(۱۰۹) قال رسول الله ﷺ: ((إِنِّي لَا أَصَافِحُ النِّسَاءَ...)) رواه الترمذي بسند صحيح.

وااته: من تهوقه له گهڼ نافرەتان ناکەم.

(۱۱۰) عن عمّ حرام بن حکیم أنّه سأل رسول الله ﷺ: مَا يَجْلُ لِي مِنْ امْرَأَتِي وَهِيَ حَائِضٌ؟ قَالَ: ((لَكَ مَا فَوْقَ الْإِزَارِ)) رواه ابوداود بسند صحيح.

وااته: مامی حەرامی کۆپی حەکیم پرسیاری لە پێغه مبهەری خوا ﷺ کرد: کاتێ خێزانم بێتوێژ بوو، چی بۆ من حەلالە لە گەڵیدا بیکەم؟ ئەویش فەرمووی: بۆت دروستە لە سەر کراسی یاری لە گەڵ بکە (واتە نابێ جیماعی لە گەڵ بکە).

(۱۱۲) قال رسول الله ﷺ: ((... إِطْلَعْتُ فِي الثَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ)) رواه مسلم.

وااته: لە کاتی شەوڕەودا (معراج) سەیری دۆزەخم کرد، بینیم زۆرینهی لە نافرەتان بوون.

(۱۱۳) قال رسول الله ﷺ: ((لَوْ كَانَ عَلَى أَمَلِكَ ذَيْنُ أَكُنْتَ قَاضِيَهُ عَنْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَذَيْنُ اللَّهِ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى)) رواه البخاري ومسلم.

وااته: عەبدولای کۆپی عەباس ؑ دە گێڕێتەوه، فەرموویەتی: پیاویەک هاتە خزمەت پێغه مبهەری خوا ﷺ ووتی: ئەه پێغه مبهەری خوا! دایکم مرد و پۆزووی مانگیکیش قەرزارە، جا نایا بۆی بگێڕمەوه؟ فەرمووی: ئەگەر دایکت قەرزار بوایه نایا

بۆت ده بژارده وه؟ ووتی: به لای پیغه مبه ره علیه السلام فهرموی: که واته

قهرزی خوا مافی بژارده وهی زیاتره.

۱۱۴) قال رسول الله صلی الله علیه و آله: ((مَنْ رَزَقَهُ اللهُ امْرَأَةً صَالِحَةً فَقَدْ أَغَانَهُ

عَلَى شَطْرِ دِينِهِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي الشَّطْرِ الثَّانِي)) رواه الطبرانی والمحاكم

وقال صحيح الإسناد.

واته: هه که سێ خوی پهروه ردگار ژنیکێ خواناسی پی به خشی، نهوا

خوی گهوره یارمه تی داوه بۆ نه وهی نیوهی ناینه که ی به پیوه

بیات، با بۆ نیوه که ی تری پارێزگاری بکا و شهرم له خوا بکا.

۱۱۵) قال رسول الله صلی الله علیه و آله: ((... وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ، عَارِيَاتٌ،

مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ، رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ، لَا يَدْخُلْنَ

الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِيحَهَا، وَأَنْ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةٍ كَذَا

وَكَذَا)) رواه مسلم.

واته: هه ندی ژن هه ن پۆشته و پرووتن، به له غه ولارن، سهریان وهک

پۆیه له ی لای حوشر وایه، نهوانه ناچه به ههشت و بۆنیشی

ناکهن، به راستی بۆنی به ههشت نه وهنده و نه وهنده ده رواه.

۱۱۶) قالت عائشة رضي الله عنها: وَلَا وَاللَّهِ مَا مَسَّتْ يَدُهُ صلی الله علیه و آله يَدَ

امْرَأَةٍ قَطُّ فِي الْمُبَايَعَةِ، مَا بَايَعَهُنَّ إِلَّا بِقَوْلِهِ قَدْ بَايَعْتُكَ عَلَى

ذَلِكَ)) رواه البخاري.

واته: عایشه په زای خوی له سههر بیست ده فهرموی: (والله)

پیغمبر ﷺ قوت دهستی نهداوه له دهستی هیچ نافرەتیک
 لەکاتی (بیعه) وەرگرتندا، بەلکو هەر بە قسه (بیعه) ی لێ
 وەرگرتوون، دەیفەرموو: ئەو یه به‌لێنم پێدای لەسەر ئەو شتە.
 (۱۱۷) قال رسول الله ﷺ: ((مَا مِنْ امْرَأَةٍ تَضَعُ ثِيَابَهَا فِي غَيْرِ بَيْتِ
 زَوْجِهَا إِلَّا هَتَكَتِ السُّتْرَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ رَبِّهَا)) رواه الترمذي بسند صحيح.
 واقه: هەر نافرەتیک پۆشاکی خۆی جگە له مالى مێردى دابنێ و
 لەوى لەبەر خۆی بکاتەوه، ئەو پەردەى شەرمى لەنێوان خۆی و
 خۆى گەورەى پەچراند.

(۱۱۸) قال رسول الله ﷺ: ((لَا تَبِيعُوا الْمُغْنِيَاتِ وَلَا تَشْتَرُوهُنَّ وَلَا
 تُعَلِّمُوهُنَّ وَلَا خَيْرَ فِي تِجَارَةٍ فِيهِنَّ وَكَمَنْهِنَّ حَرَامٌ، فِي مِثْلِ هَذَا
 أَنْزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ
 عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ)) رواه الترمذي بسند صحيح.

واقه: کەنیزەکی گۆرانیبیژ مەکەن و مەفرووشن و فێری خوێندەواریان
 مەکەن و بازەرگانیان پێوه مەکەن، نەرخیان حەرامەو لەبەر ئەم
 جۆرە شتە ئەم نایەتە هاتە خوارەوه: (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي
 لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ).

(۱۱۹) عن أنس رضي الله عنه قال: رأى النبي ﷺ التَّيَّاسَ وَالصَّبِيَّانَ مُقْبِلِينَ
 مِنَ الْعُرْسِ، فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ مُمْتَلَأً فَقَالَ: ((اللَّهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ
 أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ)) فَأَمَّا ثَلَاثُ مَرَارٍ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

واته: پتغمه مبهري ﷺ چاوی به کۆمه لێک ژن و مندال کەوت کە
له شاییهک هاتبوونهوه، نهوه بوو به پتوه وهستاو پتیانی فەرموو:
تیوه له خۆشه و یست ترین کەسن به لاههوه.. سێ جار نهوهی
فەرموو.

(۱۲۰) قال رسول الله ﷺ: ((لَا تُنْفِقْ إِمْرَأَةً شَيْئًا مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا
إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الطَّعَامَ؟ قَالَ: ذَاكَ
أَفْضَلُ أَمْوَالِنَا)) رواه الترمذي بسند جيد.

واته: ژن له مالی میرده که هیچ شتی که بهی نیزی میرده که
نەبە خشیته، گوترا نهی پتغمه مبهري خوا، خواردنیش نابێ
بیه خشیته؟ فەرمووی: خواردن باشترین مال و سامانه.

(۱۲۱) عن زوجة أبي اسحاق قالت: أَلَهَا دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ أُمِّ
الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَكَأَنِّي (أَيَّ امْرَأَةً أَبِي إِسْحَاقَ) شَابَّةٌ يُعْجِبُهَا
الْجَمَالُ، فَقَالَتْ: الْمَرْأَةُ تَحِفُ جَنِينَهَا لِزَوْجِهَا؟ فَقَالَتْ
عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَمِيطِي عَنْكَ الْأَذَى مَا اسْتَطَعْتُ)) رواه الطبري عن أبي
اسحاق، انظر فتح الباري شرح صحيح البخاري.

واته: خێزانی ابی اسحاق چووه لای دایکی ئیمانداران ههزهرتی
عایشه رهزاو ره ههتی خوی لی بی، که نافره تیکی زۆر جوان
بوو، پرسیاری کرد نایا نافره ته دهه و چاوی بکا بۆ میرده که
جانیزه؟ نهویش فەرمووی: نهگهر دهتوانی نهو مووانه لاده (واته):

به تاشين، چونكه هه لكه نلن هه رامه به موو كيش يا هه شتيكي تر، وه شه دم و چاو كردنه به هيچ جور يك بو نافرته تاني شوونه كردوو جائيز نيه).

(۱۲۲) قال رسول الله ﷺ: ((يَا أَسْمَاءُ إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا بَلَغَتِ الْمَحِيضَ لَمْ تَصُلِّحْ أَنْ يَرَى مِنْهَا إِلَّا هَذَا وَهَذَا (وَأَشَارَ إِلَى وَجْهِهِ وَكَفَفِهِ)).)) رواه ابوداود وحديث حسن بجميع طرقه.

واژه: نهی ئەسما، ئەگەر نافرەت بەلەب بوو (واتە کەوتە حەیزەوه)، ئەوا بۆی دروست نەبە هیچ شوێنێکی بێنەری مەگەر نەمو نەمە نەبێت (پێغه مەبردا ﷺ) ناماژە بۆ دەم و چاوو و هەردوو دەستی کرد).

(۱۲۳) قال رسول الله ﷺ: ((إِنَّ اللَّهَ وَضَعَ عَنِ الْمَسَافِرِ الصَّوْمَ وَشَطْرَ الصَّلَاةِ، وَعَنِ الْخُبْلَى وَالرُّضِيعِ الصَّوْمَ)) رواه ابوداود والترمذي وابن ماجه وسنده جيد.

واژه: خوای گهواره پۆژوو گرتن و نیوهی نوێژی لەسەر سه‌فه‌رکەر هه‌لگرتوه، هه‌روه‌ها پۆژوو گرتنی لەسەر نافرته‌تی سکپر و شیرده‌ر هه‌لگرتوه.

(۱۲۴) عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نَعُزُّ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَنْهَأْنَا)) رواه مسلم.

واژه: لەسەر دەمی پێغه مەبردا ﷺ عەزلمان دەکرد (واتە مەنعی

تەبىئىي، كاتىك پىاو دەچوۋە لاي خىزانى لە لوتكەى چىژوهرگرتن
 تۆۋەكەى (نگفە) دەپشت) ۋە ئايەتى قورئانىش دادەبەزى و
 پىغەمبەر ﷺ قەدەغەى نەكردىن كاتىك نەم ھەۋالەى پىگەپشت.
 لە كۆرى نىمامى عومەردا باسى نەم (عزل) ەيان كرد، پىاۋىك ۋوتى:
 دەلئىن نەم كارە زىندەبەچالى بىچوۋكە (المؤدە الصغرى)، نىمامى
 عدلى فەرموۋى: نەمە نابىتە زىندەبەچالى بىچوۋك، تاۋەكو بە ھەوت
 قۇناغ تىنەپەپىت، تا دەبىتە كەمە قورىك، پاشان دەبىتە نوقفەيەك،
 پاشان دەبىتە (علقە) پاشان دەبىتە (مىغفە) و پاشان دەبىتە ئىسقان
 و پاشان گۆشت دايدەپۆش، ئىنجا دەبىتە دروستكراۋىكى تەۋاۋ،
 نىمامى عومەر فەرموۋى: راستت فەرموۋ، خوا تەمەنت درىژ
 بگات. بەھۆى نەم بەلگەيە مەنەى تەبىئى دروستە، بە مەرجىك
 پازىجوۋى ژنى لەگەل بىت، چونكە نەۋىش مافى ھەيە لە منداڭ
 بوون و چىژوهرگرتن. نىمامى عومەر (عزل) قەدەغەكرد گەر بەبى
 ئىزنى ژن بىت.

١٢٥) قال رسول الله ﷺ: ((الْخِصَانُ سُئَةٌ لِلرِّجَالِ، وَمَكْرَمَةٌ

لِلنِّسَاءِ)) رواه الطبراني بسند جيد.

ۋاقە: خەتەنەكردن بۆ پىاۋان سۈننەتەۋ بۆ ئافەرەتانىش پىزدانە.

١٢٦) عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ
 الْبَيْعِ فِي يَوْمٍ مَطَرٍ، فَمَرَّتْ امْرَأَةٌ عَلَى حِمَارٍ فَهَوَتْ يَدَ

الْحِمَارِ فِي وَهْدَةٍ فَسَقَطَتِ الْمَرْأَةُ فَأَعْرَضَ عَنْهَا النَّبِيُّ ﷺ
 بِوَجْهِهِ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهَا مُتَسَرَّوَلَةٌ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ
 اغْفِرْ لِلْمُتَسَرَّوَلَاتِ مِنْ أُمَّتِي، يَا أَيُّهَا النَّاسُ، اتَّخِذُوا
 السَّرَايِلَ فَإِنَّهَا مِنْ أَسْتَرِ إِيَابِكُمْ، وَحَصِّنُوا بِهَا نِسَاءَكُمْ
 (إِذَا خَرَجْنَا) رواه ابن عدي والمقيلي والبرار والبيهقي باسناد جيد.

واژه: نیکامی علی رَهزای خودای له سر بی، فرمودیه تی: له لای
 پیغه مبهری خوا دانیشتبوم له بقیع له پوژیکسی بارانایدا،
 نافرته تیک له سر گویدریژتیک دا کهوته ناو کهندیکی ناوه وه، جا
 نافرته که کهوته خواره وه، پیغه مبهریش ﷺ پرووی وهرگیرا،
 نهواندی له وی بوون گوتیان: نهی پیاه مبهری خوا ﷺ، نم
 نافرته بیجامدی له بهره، پیغه مبهری ﷺ فرمودی: خواجه
 له گوناھی نافرته بیجامه له بهره کانی نومم تم خوش به، نهی
 خه لکینه، بیجامه بیوشن، چونکه داپوشهرترین پوشاکتانه، با
 نافرته کانتان له بهری بکهن گهر له ماله وه چوونه دهر وه. (جا
 هر نافرته تیک دهیه وی و بهر دوعاکهی پیغه مبهری ﷺ بکهوی با
 له ژیر جله کهیه وه بیجامه له بهر بکات).

(۱۲۷) عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ: جَاءَ امْرَأَةً إِلَى النَّبِيِّ
 ﷺ وَقَالَتْ: أَرَأَيْتَ إِحْدَانَا إِذَا أَصَابَ ثَوْبُهَا الدَّمَ مِنْ
 الْخِيصِ كَيْفَ تَصْنَعُ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: تَحْتَهُ، ثُمَّ تَقْرِصُهُ

بِالْمَاءِ ثُمَّ تَنْضَحُهُ ثُمَّ تُصَلِّي فِيهِ) (رواه البخاري واسبودود .

واژه: نه‌سمای کچی نه‌بویه کر ره‌زای خویان لی‌بئی، وتوویه‌تی: نافرده‌تیک هاته لای پیغه‌مبه‌ر علیه‌السلام ووتی: گهر یه‌کیتک له‌نیمه پو‌شاکه‌کدی به‌خویتی حه‌یزه‌وه بسوو، چی بکات؟ پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فدرمووی: به‌یه‌که‌وه‌ی ده‌خشی‌نی پاشان به‌ ناو شو‌ینی خوینه‌که به‌ په‌نجه‌ پیندا دینی بۆ نه‌وه‌ی خوینه‌که لابه‌جیت، پاشان ناوی پیندا‌ده‌کدی و نویژی پین ده‌کیت.

(۱۲۸) قَالَتْ عَائِشَةُ رضی‌الله‌عنه: لَقَدْ كُنْتُ أُغْسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآل‌ه‌وآل‌ه‌وس‌لم مِنْ إِسَاءٍ وَاحِدٍ، وَلَا أَرِيدُ أَنْ أَلْزِعَ عَلَى رَأْسِي ثَلَاثَ إِفْرَاغَاتٍ) (رواه مسلم.

واژه: من و پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام له‌ یه‌ک مه‌نجه‌ل ناودا خۆمان شتروه و له‌سئی جار زیاتر ناوم به‌خۆدا نه‌کردوو.

(۱۲۹) عَنْ عَائِشَةَ رضی‌الله‌عنه قَالَتْ: ((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآل‌ه‌وآل‌ه‌وس‌لم لِيُصَلِّيَ وَأَنَا لَمُعْتَرِضَةٌ بَيْنَ يَدَيْهِ إِعْتِرَاضَ الْجَنَازَةِ، حَتَّى إِذَا أَرَادَ أَنْ يُؤْتَرَ مَسَنِي بِرِجْلِهِ)) (رواه الساني وأحمد

واژه: خاتوو عائشه فدرموویه‌تی: پیغه‌مبه‌ر علیه‌السلام نویژی ده‌کرد و منیش له‌به‌رده‌می پاک‌شابرووم وه‌ک پاک‌شانی جه‌نازه، گهر بیویستایه نویژی وتر بکات قاچی له‌ قاچم ده‌دا.

(۱۳۰) عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضی‌الله‌عنه قَالَ: ((وَقَدْ لَنَا فِي قَصْرِ الشَّوَارِبِ

وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَتَنْفِ الْإِبْطِ وَحَلْقِ الْعَانَةِ أَنْ لَا تُشْرِكَ أَكْثَرُ
مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً)) رواه مسلم.

واژه: پیغمبر ﷺ کاتی بو داناین که له چل پوژ زیاتر نه هیلین
سمیل و نینوکمان دریژ بیت و مووی بن ههنگل و مووی بهرمان
دریژ بیت، بهواتای بیانکمین (جا نه مه جگه له سمیل کورت
کردنهوه، تایبته به همدوو ره گهزی نیر و می، واته شافرهت و
پیاو).

(۱۳۱) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حَبِشٍ جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ
ﷺ وَقَالَتْ: إِنِّي امْرَأَةٌ أَسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ، أَفَأَذُغُ الصَّلَاةَ؟
فَقَالَ لَهَا: لَا، إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِالْحَيْضَةِ، اجْتَنِبِي
الصَّلَاةَ أَيَّامَ مَحِيضِكَ، ثُمَّ اغْتَسِلِي، وَكُوضَايَ لِكُلِّ صَلَاةٍ،
ثُمَّ صَلِّي، وَإِنْ قَطَرَ الدَّمُ عَلَى الْحَصِيرِ)) رواه ابن ماجة بسند
صحيح.

واژه: خاتوو عایشه ره زای خوای له سر بی بزمان ده گپرتنهوه که
فاتیمه ی کچی حوبهیش هاته لای پیغمبر ﷺ و گوتی: من
تووشی خوین چرکه (استحاضه) بوومه پاک نایمهوه، نایا نوژ
بکه م؟ پیغمبر ﷺ پئی فرموو: بهلئ، نوژ بکه، چونکه نه م
خوینه خوینی ده ماره نه ک خوینی حمیز، له کاتی که له حمیزدا
بیت له نوژده کان دوور کهوهو مهیکه، پاشان که پاک بوویتنهوه

خَوْتُ بَشُو، جا که خوین دواى حمیزه که هات، بَو همر نویتیک
 دهستنوئو هه لگرو پاشان نوئو بکه، با له کاتی نوئو که ش خوین
 بیته دهر و بکه ویتته سهر حه سیری نوئو که (یا بهرمالی نوئو).
 (۱۳۲) قال رسول الله ﷺ ((لَا تُؤْمَمُ اِمْرَاةٌ رَجُلًا)) رواه ابن ماجه
 بسند صحیح.

واژه: نافرته بزی جائیز نییه بیته نیمام بَو میرده کهى (به لام
 نه گهر نافرته که شاره زاتر و زانتر بوو له میرده کهى، نه وه
 دروسته بیته نیمام بَو میرده کهى، چونکه پیغه مبهرد ﷺ (ام
 وره کچی نوفل) ی راسپارد و فرمانی پی کرد که بیته نیمام
 بَو میرده کهى. (المفصل فی احکام المرأة/ ج ۱ ص ۲۵۲).
 (۱۳۳) قال رسول الله ﷺ ((اِذَا دَعَا الرَّجُلُ اِمْرَاَتَهُ فَأَبَتْ اَنْ
 تُجِیَءَ لَعَنَتَهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ)) رواه البخاری.

واژه: هه رکاتیک پیاوئیک داواى جووت بوون له خیزانه کهى بکات و
 نافرته که ش قهده غه ی بکات له جووت بوون، نه و تا به یانی
 ده کاتمه فریشته کان له عنه تی (نه فرین) لى ده کهن.
 (۱۳۴) قال رسول الله ﷺ ((مَنْ لَيْسَ لَوْبٌ شَهْرَةً اَلْبَسَهُ اللهُ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ تَوْبًا مِثْلَهُ ، ثُمَّ يُلْهَبُ فِيهِ النَّارُ)) رواه ابو داود وابن ماجه ،
 صحیح الجامع ۲۵۲۶.

واژه: همر که سیک جل و بهرگنیک له بهر بکات بَو نه وه ی پیته وه

بەرچاو بیت و نازو فیزی پێ لى بدات، نهوا خواى پهروهردگار له
پۆژى دوايىدا، بهرگیتكى وهك نهوى له بهر دهكات و دوايش گلبه
دهگريت و گپى لى ههلهستیت له ناو ناگردا (نهمه ناگادارى نهو
نافره تانه دهكاتمهوه كهوا زۆر جۆرى حىجاب له بهر دهكات تا
تكبر به بهر خوشكانيان لى بدهن).

(۱۳۵) قال رسول الله ﷺ ((لَا تَتَّبِعُ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ فَإِنَّ لَكَ
الْأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الْآخَرَى)) صحيح رواه الترمذى رقم ۲۲۲۹.

واژه: ته ماشا مه كه به شوین یه كدا و دووباره ی مه كه ره وه، یه كه مجار
قمیناكا، به لام دووهم جار بۆت نییه و به گونا ه بۆت ده نوسریت.
(۱۳۶) عن عائشة رضي الله عنها قالت: كان رسول الله ﷺ لا يتوضأ بعد
الغسل. صححه الألباني.

واژه: پیغه مبهرد ﷺ له دواى خو شووشتن دا ده ستنویژی ههله ده گرت.
(۱۳۷) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا وَصَامَتْ
شَهْرَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ)) رواه
الطبراني سند جيد.

واژه: نه گهر نافرهت پیتنج نویژه فهرزه كه ی به ته واوی جی به جی كرد و
مانگی په مه زان به پۆژوو بوو و، داوینى پاراست و گوێرا یه لى
مێرده كه ی كرد، پیتی دهوتریت له كام ده رگای به ههشته وه
ناره زووت هیهه پێ بۆ ژووره وه.

۱۳۸) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا نَظَرَ إِلَى امْرَأَتِهِ وَنَظَرَتْ إِلَيْهِ نَظَرَ اللَّهِ إِلَيْهَا نَظَرَ الرَّحْمَةِ، فَإِذَا أَخَذَ بِكَفِّهَا تَسَاقَطَتْ ذُنُوبُهَا مِنْ خِلَالِ أَصَابِعِهَا)) (رواه السيوطي وصححه).

واژه: بهراستی کاتیک پیاو سهیری نافرته که ی ده کا به سوز و خوشه ویستی و نافرته که ش به هه مان شیوه سهیری پیاوه که ی بکاته وه (واژه یارمه تی دانی به کتر و جوانترین شیوه ی قسه هه لبراردن و بانگی به کتر کردن به ریز و خوشه ویستی ده بیته هوی به هیزکردنی نارامگا که)، نهوا گونا هه کانیا ن له نیتوان به نجه کانیا نه وه هه لده وه ریت.

۱۳۹) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((دِينَارٌ أَلْفَقْتُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدِينَارٌ أَلْفَقْتُهُ فِي رَقِيَّةٍ وَدِينَارٌ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَى مِسْكِينٍ وَدِينَارٌ أَلْفَقْتُهُ عَلَى أَهْلِكَ، أَعْظَمُهَا أَجْرًا الَّذِي أَلْفَقْتُهُ عَلَى أَهْلِكَ)) (رواه مسلم عن أبي هريرة رضي الله عنه).

واژه: نهو دیناره ی له ریی خوادا به خشیتوه، نهو دیناره ی له نازادکردنی بهنده یه که خه رجت کردو وه، نهو دیناره ی به خیر داوته به هه ژاریک و، نهو دیناره ی بۆ خیزانت خه رجت کردو وه، له هه موویان پاداشتی زیاتر نه وه یه که بۆ خیزانت خه رج کردو وه.

۱۴۰) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنْ مِنْ أَكْمَلِ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَالْأَطْفَهُمْ بِأَهْلِهِ)) (رواه الترمذي والسناني بسند جيد).

واژه: تیروته و اوترین باوه پدار نهوه یانه که له هه موویان زیاتر

په وشتی جوانتره و له هه موویان زیاتر له گه‌ل خیزانیدا نهرمه.

(۱۴۱) قال رسول الله ﷺ: ((رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى

وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ فَصَلَّتْ فَإِنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ، رَحِمَ

اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ وَأَيْقَظَتْ زَوْجَهَا فَبَانَ أَبِي

نَضَحَتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ)) رواه أحمد والنسائي وابن داود بإسناد صحيح.

واژه: په‌حه‌تی خوا لهو پیاوه بێ که شهو هه‌لده‌ستی نوێژ ده‌کات و

خیزانه‌که‌یشی به‌خه‌به‌ر دینتی و شهویش نوێژ ده‌کات، نه‌گه‌ر

هه‌لنده‌ستا نه‌وا ناو بپه‌رژینیت به‌ده‌م و چاویدا (واژه زۆر به

نه‌رمی نه‌بیته هۆی نا‌زاوه)، په‌حه‌تی خوا لهو نا‌فره‌ته‌ی بێ که

شه‌و هه‌لده‌ستی و نوێژ ده‌کا و می‌رده‌که‌ی به‌خه‌به‌ر دینتی شهویش

نوێژ ده‌کات، نه‌گه‌ر هه‌لنده‌ستا ناو بپه‌رژینتی به‌ده‌م و چاویدا.

(۱۴۲) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ

دِينِهِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْآخَرِ)) رواه البيهقي بسند حسن.

واژه: گه‌ر به‌نده‌ی خوا ژن به‌ینتی یان شوو بکات، نه‌وا نیوه‌ی نیمان

و دینه‌که‌ی ته‌واو کردووه، با بۆ نیوه‌که‌ی تر که ماویه‌تی له‌خوا

بترسی و خۆی پارێزکات له‌گونا‌ه و تاوان.

(۱۴۳) قال رسول الله ﷺ: ((إِذَا خَطَبَ أَحَدُكُمْ امْرَأَةً فَلَا جُنَاحَ

عَلَيْهِ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهَا إِذَا كَانَ، إِذَا يَنْظُرُ إِلَيْهَا لِحَظَّتِهَا، وَإِنْ

كَانَتْ لَا تَعْلَمُ)) رَوَاهُ الطَّحَاوِيُّ وَأَحْمَدُ سَنَدٌ صَحِيحٌ.

واقه: گهر یه کینک له ئیتوه ئافره تینکی داخوازی کرد، گوناھی ناگا گهر ته ماشای نهو ئافره ته بکات، چونکه ته ماشا کردنه کهی بو داخوازی، جا کچه کهش پیی نه زانی و ناگای لی نه بی.

۱۴۴) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا أَلْقَى اللَّهُ فِي قَلْبِ امْرِئٍ خِطْبَةً امْرَأَةً فَلَا بَأْسَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهَا)) رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالتَّحَاوِيُّ وَأَحْمَدُ سَنَدٌ صَحِيحٌ

واقه: نه گهر ئافره تیک کهوته دلی پیاوینک بو داخوازی کردنی، چی تیا نیه نه گهر ته ماشای بکات.

۱۴۵) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنْ مِنْ بَعْنِ الْمَرْأَةِ تَيْسِيرٌ خِطْبَتِهَا وَتَيْسِيرٌ صِدَاقِهَا وَتَيْسِيرٌ رَحْمَتِهَا)) رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالنَّسَائِيُّ سَنَدٌ حَسَنٌ.

واقه: له خیر و بهره کهتی ئافرهت نه وهیه که خوازی تیبیه کهی ئاسان بکری و ماره ییه کهی سوک و ئاسان بی و زور نه بی.

۱۴۶) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَلَا لَا تَقَالُوا صَدَقَةَ النِّسَاءِ، فَإِنَّهَا لَوْ كَانَتْ مَكْرَمَةً فِي الدُّنْيَا أَوْ تَقْوَى عِنْدَ اللَّهِ لَكَانَ أَوْلَاكُمْ بِهَا نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ! مَا عَلِمْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَكَحَ شَيْئًا مِنْ نِسَائِهِ وَلَا أَلْكَحَ شَيْئًا مِنْ بَنَاتِهِ عَلَى أَكْثَرِ مِنْ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ أَوْ قِيَّةً)) رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ سَنَدٌ صَحِيحٌ.

واقه: نه کهن ماره یی ئافرهتان زور بکهن!! چونکه گهر له دنیادا

مارهیی زۆر جیگهی پێز و چاکی و تهقوای خوا بوایه، نهوا
 پێغه مبه‌ر ﷺ له هه‌موانتان شایسته‌تر بوو بۆ زۆردانی ماره‌یی،
 پێغه مبه‌ر ﷺ بۆ ماره‌یی خێزانەکانی له دوازه‌ ئۆقیه زیاتری
 نه‌داوه، هه‌روه‌ها بۆ کچه‌کانیشی به‌هه‌مان شیوه.

(نه‌و چیرۆکه‌ی باسی ژنه‌که ده‌کات وه‌لامی نیمامی عومه‌ری دایه‌وه
 به‌ نایه‌تی (وَأَتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قَنْطَارًا) که نیمامی عومه‌ر داوای
 کرد ماره‌یی ژن زۆر داوا نه‌کړی، پاست نییه له دوو لایه‌ن:

١- گه‌رانه‌وه‌که پچه‌رانی تێدایه.

٢- هه‌ندیکه‌ی تریش لاواز (ضعیف) به‌هۆی محالیدی کورپی سعید یان
 قه‌یسی کورپی ره‌بیع، هه‌ردوکیشیان ابن حجر العسقلانی به
 زه‌عیفی داناو.

(١٤٧) قال رسول الله ﷺ: ((أَحَقُّ الشُّرُوطِ أَنْ تَوَفَّوْا بِهِ مَا
 اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ مِنَ الْفُرُوجِ)) رواه البخاري ومسلم.

واژه: مه‌رج ترین مه‌رج که وه‌فای بکړی نه‌وه‌یه که به‌هۆیه‌وه داوینی
 هاوسه‌ری پێن هه‌لāl کراوه.

(١٤٨) قال رسول الله ﷺ: ((فَصَلُّ مَا بَيْنَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ
 أَلَصُّوتُ وَالذَّفُّ)) رواه النسائي والترمذي وابن ماجه باسناد صحيح.

واژه: جیاوازی نیتوان نیکاحی هه‌لāl و هه‌رام ناشکراکردنیه‌تی له
 ده‌ف و گۆزانی.

(۱۴۹) لَقَدْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَوَّاسِمَاتٍ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالثَّامِصَاتِ
وَالْمُتَمِصَّاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغْيِرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ)) رواه

البخاري ومسلم.

واژه: پَنَغمه مبهرد ﷺ نه فره تی لهو نافرته تانه کردووه که ده ست و
چه ناگه و سدری لوتیان به درزی ده کوتن، نه فرته که ش هردوو
کس ده گریته وه نه وهی داوای ده کات و نه وهیش که وه ک پیشه
به کاری دین، وه نه فرته لهو که سانهش بی که برۆ باریک
ده که نه وه (مه گمر نه وهی شوی کرد بی بۆ میترده که ی باریکی
بکاته وه که له پیشه وه با سمان کرد)، وه نه وانه ی برۆیان بۆ باریک
ده گریته وه، هردوه ها نه فرته تی لهو که سانه کردووه که که لین و
بۆشایی له ددانه کانیان دروست ده کهن بۆ جوانی که نه مهش
ده بیته هۆی گۆزینی دروستکراوی خوا.

(۱۵۰) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((طَيْبُ الرَّجَالِ مَا ظَهَرَ رِيحُهُ وَخَفِيَ
لَوْنُهُ، وَطَيْبُ النِّسَاءِ مَا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَخَفِيَ رِيحُهُ)) رواه الترمذي
والسائي بسند صحيح.

واژه: بۆنی پیاوان نه وهیه که بۆن بکری و په نگه که ی بشارد ریته وه،
بۆغۆشی نافرته تانیس نه وهیه که په نگه که ی به در بکه وی و بۆنی
نه کری.

(۱۵۱) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا تَزَوَّجَ أَحَدُكُمْ امْرَأَةً فَلْيَأْخُذْ

بِنَاصِيئِهَا (أَيِّ بِمَقْدَمِ رَأْسِهَا) وَيَسْمُ اللَّهُ عِزُّ وَجَلَّ وَلَيَدْعُ
بِالْبَرَكَةِ وَلَيَقُلُّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهَا وَخَيْرِ مَا جِئَتْهَا
عَلَيْهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جِئَتْهَا عَلَيْهِ)) رواه ابرهه

بسنده حسن.

واژه: گهر که سیک له نیتوه ژنی هیتاؤ گواستیه وه، با پیتشه وهی سهری
(نیوجاوان) ی بگری و ناوی خوا بهیتنی و بلتی (بسم الله) و با
دوعای خیر و بهره که تی بۆ بکات و بلتی: خوابه من داوای خیر و
خوشی نهو ژن هیتانته لی ده کهم و داوای چاکه و خیری
خوپه وشت و رهفتاری نهو نافره ته لی ده کهم. خوابه په نا ده گرم
به تو له خراپه ی نهو نافره ته و خراپی خوپه وشت و رهفتاری.

(۱۵۲) قال رسول الله ﷺ: ((لَا يَفْرُكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً! إِنْ كَرِهَ مِنْهَا
خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا الْآخَرُ.)) رواه مسلم وغيره.

واژه: پیاوی بروادار با یرق و کینه ی بهرام بهر به نافره تی بروادار
نمیت! گهر له ره وشتیکی نارازی بی و شتیکی بی ناخوش بی،
نهو ره وشتیکی تری به دله و رازی ده کات.

(۱۵۳) أَوَلَمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذْ بَنَى بُزَيْنَبَ فَأَشْبَعَ الْمُسْلِمِينَ خُبْرًا
وَالْخُمَا، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِنَّ وَدَعَا
لَهُنَّ وَسَلَّمْنَ عَلَيْهِ وَدَعَوْنَ لَهُ، فَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ صَبِيحَتَ

بنانه)) صحیح رواه السانی.

واته: لهو کاته‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ زه‌ینه‌بی گواسته‌وه، ده‌عه‌رتی
 موسلمانانی کرد، که چی‌شته‌که نان و گوشت بوو، جا
 موسلمانانی تیر نان و گوشت کرد، که به‌یانی داها‌ت چووه لای
 خیزانه‌کانی تری و سه‌لامی لی کردن و دوعای بو کردن، نه‌وانیش
 سه‌لامیان لی کرد و دوعای به‌خیریان بو کرد.

(۱۵۴) قال رسول الله ﷺ: ((غُسْلُ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ
 مُحْتَلِمٍ، وَالْمَوَاكُ وَأَنْ يَمَسَّ الطُّيْبَ مَا يَقْدِرَ عَلَيْهِ)) رواه
 البخاري ومسلم.

واته: خوشتن له رۆژی هه‌ینی له‌سه‌ر هه‌موو که‌سیک که با‌لغ بوویی
 و نیه‌تلامی بووبی پتویسته، هه‌روه‌ها سیواک کردن و بو‌ن خوش
 کردن به‌گویره‌ی توانا.

(۱۵۵) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقْبَلُهَا وَهُوَ
 صَائِمٌ وَيَمْسُ لِسَانُهَا)) رواه احمد وابوداود والبيهقي باسناد حسن.

واته: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌رۆزوو بووه و خاتوو عانی‌شه‌ی ماچ
 کردوو و زمانی مژتوو.

(۱۵۶) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ
 مِنْ إِنَاءٍ بَيْنِي وَبَيْنَهُ، تَخْتَلِفُ أَيْدِينَا عَلَيْهِ! فَيَاذُرْنِي حَتَّى أَقُولُ
 دَغْ لِي دَغْ لِي قَالَتْ وَهُمَا جُنْبَانِ)) رواه الجماعة إلا البخاري.

واته: من و پیغه‌مبه‌ر ﷺ له‌شان گران بووین و پیکه‌وه خو‌مان

ده شويشت له يهك مه عجل دا، جا همدرد و وگمان ده ستمان شه برد
 بۆ ناوه كه و پيغه مبهري ﷺ زوتر و له پيش من ده ستي بۆ ناوه كه
 ده برد بۆ نه وهی ناوه كه به خويدا بكات و منيش پيم نهوت بۆ
 منيش لی گهړی بۆ منيش لی گهړی، تا ناوه كه به خوم
 دابكم.

(۱۵۷) عَنْ الْحَسَنِ أَنَّ عُقَيْلَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ تَزَوَّجَ امْرَأَةً،
 فَدَخَلَ عَلَيْهِ الْقَوْمُ فَقَالُوا: بِالرِّفَاءِ وَالْبَيْنِ، فَقَالَ: لَا تَفْعَلُوا
 ذَلِكَ! فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ذَلِكَ.)) رواه النسائي وغيره
 باسناد صحيح.

واقيسه: له حه سني كورې عقيلي كورې شه بوتاليب هوه، كهوا ژنيكي
 ماره پر كردوه، جا قه ومه كه هاتوونه ته لای و گوتوويانه:
 به هيوای به يه كه وه گوغبان و نانه وهی كورې (واته خودا كورې
 بداتي)، نه ویش گوتی: نه وه مه لين، چونكه پيغه مبهري خوا
 نه هي له مه كردوه.

(۱۵۸) عَنْ أُمِّ كَلثُومَ بِنْتِ عُقْبَةَ قَالَتْ: مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
 رَخَّصَ فِي شَيْءٍ مِنَ الْكُذْبِ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: الرَّجُلُ يَقُولُ
 الْقَوْلَ يُرِيدُ بِهِ الْإِصْلَاحَ، وَالرَّجُلُ يَقُولُ الْقَوْلَ فِي الْحَرْبِ،
 وَالرَّجُلُ يُحَدِّثُ امْرَأَتَهُ وَالْمَرْأَةُ تُحَدِّثُ زَوْجَهَا.)) رواه مسلم.

واقيسه: گوتیم له پيغه مبهري خوا نه بووه له هيچ شتيك ريگه به درو

بدات نه گهر له سځ کات نه بڼ: پياو قسه يه ک ده کات به
 مېه بستی نېصلاحي نيوان دوو کس، له کاتي جهنگدا، کاتې
 پياو قسه يه ک يو خيزانه کې ده کات و، ژنيش قسه يه ک يو
 ميړده کې ده کات.

۱۵۹) قال رسول الله ﷺ: ((إِنِّي لَا أَصَافِحُ النِّسَاءُ)) رواه احمد في
 المسند بسند صحيح.

واټه: من تموقه له گهل نافرته تان ناکم.
 ۱۶۰) قال رسول الله ﷺ: ((وَلَا تُغَشِّشْنَ أَزْوَاجَكُنَّ))، فَقَالَ
 امْرَأَةٌ: مَا غَشُّ أَزْوَاجِنَا؟ فَقَالَ: ((تَأْخُذُ مَالَهُ فَتَحَابِي بِهِ
 غېره)) رواه احمد بسند صحيح.

واټه: ښل له پياوه کانتان مه کمن، نافرته تیک فمرموی: ښل له
 ميړده کانتان ناکمین، پيغه مېهر ﷺ فمرموی: ماله کې ده بهی
 په کېکی ترت خوش ده ویت.

۱۶۱) قال رسول الله ﷺ: ((أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ نِسَائِكُمْ فِي الْجَنَّةِ؟
 قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: كُلُّ وُدٍّ وَوُدٍّ، إِذَا غَضِبَ
 زَوْجُهَا قَالَتْ: هَذِهِ يَدِي فِي يَدِكَ، لَا أَكْتَحِلُ بِغَمَضٍ حَتَّى
 تَرْضَى)) رواه الطبراني (حديث صحيح)

واټه: پيتان رابگه يه نم باشرين نافرته تان له بهه شتدا کې به؟
 گوتمان: به لڼ نهی پيغه مېهری خوا! فمرموی: هه مو نافرته تیکي

که مه‌جبوب بیټ و مندالی بیټ، گهر میړده‌کمی تورپه بوو بلنې:
نه‌وه ده‌ستم له ده‌ستدایه، کل له چاوم ناکم به نوقاوی (واته
ناخه‌وم) هه‌تا وه‌کو پازی نه‌بیټ.

(۱۶۲) قال رسول الله ﷺ: ((مَا اسْتَفَادَ الْمُؤْمِنُ بَعْدَ تَقْوَى اللَّهِ
خَيْرًا لَهُ مِنْ زَوْجَةٍ صَالِحَةٍ إِلَّا أَمْرًا أَطَاعَهُ وَإِنْ نَظَرَ إِلَيْهَا
سَرَّهُ وَإِنْ أَقْسَمَ عَلَيْهَا أَبْرَأَهُ وَإِنْ غَابَ عَنْهَا حَفَظَتْهُ فِي
نَفْسِهَا وَمَالِهِ)) رواه البخاري.

واټه: مړوځی بړوادار له‌پاش ترسان له‌خوا، هیچ خیرتکی وه‌ک
هاوسه‌ریکی چاک به‌ده‌ست نه‌هیتاوه، گهر فەرمانی پټ‌کرد
گوټ‌پایه‌لی ده‌کات، گهر ته‌ماشای کرد دلی خوښ ده‌کات،
وه‌کاتې سوټندنی لی خوارد له سوټند خواردنډا نه‌یحات

(۱۶۳) قال رسول الله ﷺ: ((عَلَيْكُمْ بِشَوَائِبِ النِّسَاءِ، فَإِنَّهُنَّ
أَطْيَبُ أَفْوَاهٍ وَأَنْفُ أَرْحَامٍ وَأَسَخَنُ إِقْبَالًا)) رواه الشيرازي في
اللقاب وصححه الألباني في صحيح الجامع الصغير.

واټه: نافره‌تانی گه‌نج بکه‌نه هاوسه‌ری خوټان، چونکه زمان شیرین و
مندالیان زور ده‌بې و به‌گهرمی دینه پټشوازی.

(۱۶۴) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يَنْظُرُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى امْرَأَةٍ لَا
تَشْكُرُ لِرِزْقِهَا وَهِيَ لَا تَسْتَغْفِرُ عَنْهُ)) رواه النسائي والبيهقي بسند جيد.

واټه: خوی په‌روه‌دگار ته‌ماشای نه‌و نافره‌ته ناکا که سوپاسی

پیاده‌کمی خوی نکات.

۱۶۵) قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، مَا شَوْمُ الْمَرْأَةِ؟ قَالَ: عَقْمُ رَحِمِهَا
وَسُوءُ خُلُقِهَا.)) رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ سَنَدٌ حَسَنٌ.

واژه: پرسیار کرا له پیغه مبه ر ﷺ: شومی و نه گهتی نافرته
چییه؟ فهرمووی: نافرته که مندالی نه بی و کرداری خراب بی و
به خرابی ره فشار بکا.

۱۶۶) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا الطَّلَاقَ فِي
غَيْرِ مَا بَاسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ)) رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ بِإِسْنَادٍ
صَحِيحٍ.

واژه: هر نافرته تیک داوی ته لاق له میرده کمی بکات به بی هیچ
هویه کی حدقدار، نهوا بونی به ههشتی له سر حرامه (واژه
ناچیت به ههشت).

۱۶۷) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا تُؤْذِي امْرَأَةً زَوْجَهَا فِي الدُّنْيَا، إِلَّا
قَالَتْ زَوْجَتُهُ مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ: لَا تُؤْذِيهِ قَاتِلُكَ اللَّهُ! فَإِنَّمَا هُوَ
عِنْدَكَ دَخِيلٌ يُوْشِكُ أَنْ يُفَارِقَكَ إِلَيْنَا)) حَدِيثٌ حَسَنٌ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

واژه: لهو کاتهی ژن نازاری میرده کمی ده دات له دنیا دا، نهوا خوژی
به ههشت که بق نهو پیاره دانراوه و هاوسه ریتهی ده لئی: خوا
بتکوژی! نازاری نه دهی! نه م پیاره لای تو میوانه و هیندهی
نه ماوه لای تو به جی بهیلتی و بیته لای نیمه.

۱۶۸) قال رسول الله ﷺ: ((مَنْ اسْتَقْطَ مِنَ اللَّيْلِ وَأَقْطَ إِفْرَأَهُ فَصَلَّى رَكَعَيْنِ جَمِيعاً كَتَبَ مِنَ الذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ)) رواه ابوداود والنسائي والبيهقي (حديث حسن)
واقه: گدر پیاو بهشهو ژنه کھی لهخهو ههلبستینن و ههردوکیان پینکوه دوو ریکات نوژیان کرد، نهوا نهو شهوه لهو کهسانه دادهنرین که یادی خوا زور دهکن.

۱۶۹) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((يَكُونُ فِي آخِرِ أُمَّتِي رَجَالٌ يَرْكَبُونَ عَلَى السُّرُوجِ كَأَشْبَاهِ الرُّجَالِ يَنْزِلُونَ عَلَى أَبْوَابِ الْمَسَاجِدِ، يَسْأَلُهُمْ كَاسِيَاتٌ عَارِيَّاتٌ عَلَى رُءُوسِهِنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْعَجَافِ، أَلْعَوْنُ فَإِنَّهُنَّ مَلْعُونَاتٌ)) رواه أحمد وابن حبان والحاكم (حديث صحيح).

واقه: له کوتایی نومدهکم پیاوانتیک پیددا دهن سوارى جوړه سواريدك دهن (واته نؤتمبیل) که لهبر دهرگای مزگموتهكان دادههزن، نافرهتهكانيشيان پوشتهن و روتيشن، قزيان توپهله دهکن وهك بهرزایی پشتی خوشتری لاواز، نيتوه لمعنهت لهو نافرهتانه بکن، چونکه نهوانه بهر لمعنهت کهوتوون.

۱۷۰) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((نِعْمَ النِّسَاءُ نِسَاءُ الْأَنْصَارِ لَمْ يَمْنَعْنَهُنَّ الْحَيَاءُ أَنْ يَتَفَقَّهْنَ فِي الدِّينِ)) رواه البخاري.

واقه: باشتريان نافرهت نافرهته نهنصاريدكانن، شهرم کردنيان نهبؤته

هؤی نهوی له نایین شاره‌زا نه‌بن.

(۱۷۱) قَالَتْ هَٰذَا امْرَأَةٌ أَبِي سُفْيَانَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْسَ يُغْطِيَنِي مَا يَكْفِيَنِي وَوَلَدِي إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ. فَقَالَ: ((خُذِي مَا يَكْفِيكَ وَوَلَدَكَ بِالْمَعْرُوفِ)) رواه البخاري وغيره.

واته: هندی خیزانی نه‌بوسوفیان گوتی: نهی پیغه‌مبه‌ری خواجه! نه‌بوسوفیان پیاویکی ره‌زیله و نه‌ونده‌م ناداتی که به‌شی خۆم و منداله‌کم بکات، تمنها نه‌وه نه‌بی بۆ مه‌سره‌فی ماله‌وه به‌بی ناگاداری نه‌و پاره‌ی لی ده‌بهم. پیغه‌مبه‌ر ﷺ فهرمووی: نه‌ونده‌ی به‌شی خۆت و منداله‌کات ده‌کات پاره‌ی لی بیه، به‌لام به‌پیتی پیویست ببن و بۆ مه‌سره‌فی ماله‌وه ببن، واته: زیاده ره‌وی تیدا نه‌بی له بردنی پاره بۆ شتی ببن سوودو ببن که‌لک.

(۱۷۲) إِنَّ امْرَأَةً كَانَتْ تَخْنُ السَّاءَ فِي الْمَدِينَةِ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَنْهَكِي! فَإِنَّ ذَلِكَ أَخْطَى لِلْمَرْأَةِ وَأَحْسَبُ لِلْبَغْلِ)) رواه ابو داود وسنده صحيح.

واته: له‌شاری مه‌دینه‌دا نافرته‌تیک هه‌بوو خه‌ته‌نه‌ی نافرته‌تانی ده‌کرد، جا پیغه‌مبه‌ر ﷺ پیتی فهرموو: له خه‌ته‌نه‌کردندا ناگادار به زۆری مه‌بره، چونکه (بفر) باشترین خوشی و چیژ وهرگری نافرته‌وه، بۆ پیاویش (واته می‌رد) خوشتر و باشتره.

بظر: نهو پارچه گوشتهیه که به سهرووی ناوهوئی فمرجی
 نافرتهوهیه، نهرکی بریتیهیه له خوشی و چیژ وهرگرتن لهلای
 نافرته.

(۱۷۳) قال رسول الله ﷺ: ((مَا تَرَكْتُ بَعْدِي فِتْنَةً أَضُرَّ عَلَى
 الرَّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ)) رواه البخاري ومسلم.

واژه: لهدوای خۆم هیچ تاقیکردنهوهیهک وەک تاقیکردنهوهی نافرتهتان
 بۆ سهڕ پیاوانم بهجێ نههێشتوو، که ناوا کاریگهر بێ.

(۱۷۴) قال رسول الله ﷺ: ((لَوْ لَا حَوَاءُ، لَمْ تَخُنْ أُمَّتِي عَلَى
 زَوْجِهَا الدَّهْرُ)) رواه مسلم.

واژه: گهر دایکه ههوا نهبووایه، بهدرتێژی پۆژگار هیچ نافرتهتیک
 خیانتهی له مێردهکهی نهدهکرد.

(۱۷۵) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَكْثَرُ مَا يَدْخُلُ النَّاسُ الْجَنَّةَ تَقْوَى اللَّهِ
 وَحَسَنُ الْخُلُقِ، وَأَكْثَرُ مَا يَدْخُلُ النَّارَ الْفَمُّ وَالْفَرْجُ)) حديث
 حسن رواه الترمذي.

واژه: نهوهی که بهزۆری خهڵک دهباته نێو بهههشتهوه لهخواترسان و
 پهوشت باشیهیه، زۆریهیه نهوهش که خهڵکی دهباته نێو ناگری
 دۆزهخهوه زمان و داوینه.

(۱۷۶) قال رسول الله ﷺ: ((إِثْنَانِ يَدْخُلَانِ الْجَنَّةَ: مَنْ حَفِظَ مَا
 بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَرِجْلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.)) حديث صحيح رواه الحراطي.

واقه: دوو شت همن دهبه مایه‌ی چوونه بهه‌هشت: هدر که‌سی زمان

و داویتی له گونا‌ه و تاوان بیاریزی، ده‌جیته بهه‌هشته‌وه.

(۱۷۷) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ سَفَرًا يَكُونُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَصَاعِدًا إِلَّا وَمَعَهَا
أَبُوهَا أَوْ ابْنُهَا أَوْ زَوْجُهَا أَوْ أَخُوهَا أَوْ ذُو مَخْرَمٍ)) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

و مسلم.

واقه: نافره‌تیک که بر‌وای به خ‌وای گه‌ورهو پ‌وژی د‌وایی ه‌دیسه، ب‌وی

حه‌لال ن‌یهه سه‌فه‌ر ب‌و شو‌ینتیک بکات که ما‌وه‌که‌ی له س‌ی پ‌وژ

به‌ره‌و سه‌ره‌وه زیاتر بی‌ت، مه‌گه‌ر با‌وکی یان برا‌که‌ی یان

می‌رده‌که‌ی یان ک‌وپه‌که‌ی یان مه‌حه‌ره‌میکی له‌گه‌لداب‌ن.

(۱۷۸) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ،
فَلْتَجِبْ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى ظَهْرٍ قَتَبِ)) رَوَاهُ الرَّارِ بَسَنَدٍ صَحِيحٍ.

واقه: پ‌ی‌او گه‌ر دا‌و‌ای سه‌رج‌یی له ژنه‌که‌ی کرد ب‌و جو‌وت ب‌وون، با

ژنه‌که‌ی به‌ده‌م دا‌وا‌کاری می‌رده‌که‌یه‌وه ب‌ج‌ن، نه‌گه‌ر نافره‌ته‌که‌ش

له‌سه‌ر پ‌شتی ح‌وشتر بو‌و.

(۱۷۹) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا دَعَا الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ لِحَاجَتِهِ فَلْتَأْتِهِ

وَإِنْ كَانَتْ عَلَى الثُّورِ)) حَدِيثٌ صَحِيحٌ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَالتِّرْمِذِيُّ.

واته: گه‌ر پ‌ی‌او دا‌و‌ای له ژنه‌که‌ی کرد ب‌و جو‌وت ب‌وون، با ژنه‌که‌ی

به‌ده‌نگ‌یه‌وه ب‌ج‌ن، نه‌گه‌ر ژنه‌که‌ی له‌سه‌ر ته‌ند‌وری نان کردن

بین:

(۱۸۰) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((ثَلَاثَةٌ لَا تَسْأَلُ عَنْهُمْ وَامْرَأَةٌ غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا، قَدْ كَفَّاهَا مَوْتَةُ الدُّنْيَا، فَتَبَرَّجَتْ بَعْدَهُ، فَلَا تَسْأَلُ عَنْهُمْ)) رواه احمد في المسند والبخاري في الادب المفرد وصححه الذهبي.

واژه: سنی جوڑ همن پرسیار دهر باره یان مه کهن!..... سنی یه میان: نافرته تیک میترده که ی پیداو یستی دنیا ی بزو دابین کردبی، به لام دوا ی نهو جوانی و رازاوه یی خوی پیشانی پیای یی گانه دابی، نهوا لییان مه پرسن.

(۱۸۱) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ أَقْلُ سَاكِنِي الْجَنَّةِ النِّسَاءُ)) مسلم.

واژه: به راستی که مترین دانیشتوانی به هشت نافرته کانن.

(۱۸۲) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَا ظَهَرَ فِي قَوْمٍ الزُّنَا وَالرِّبَا إِلَّا أَحْلَوْا بِأَنْفُسِهِمْ عَذَابَ اللَّهِ)) رواه ابو يعلى بسند حسن.

واژه: هر کاتیک داوین پیسی (زینا) و سوو خوری (ریبا) به ناشکرا له ناو هر میلله تیکدا پهیدا بوو، نهوا سزای خوی گه وره به سهریاندا حلال ده بی.

(۱۸۳) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا ظَهَرَ الزُّنَا ظَهَرَ الْفَقْرُ وَالْمُسْكِنَةُ)) رواه البزار بسند حسن.

واژه: هر کاتیک داوین پیسی به ناشکرا پرویدا، نهو هه زاری و نه داری پهیدا ده بی.

۱۸۴) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((السَّحَاقُ زِنَا التِّسَاءِ بَيْنَهُنَّ)) حديث صحيح رواه البيهقي.

واژه: نافرهت بجیتته لای نافرهت (بههوی ماچ کردن و دهست لیبدان لهلاشه یه کتری) نهوا به زینا لهسه ری حیسابه (واته بۆ همدووکیان).

۱۸۵) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((السَّاعِي عَلَى الْأَرْزَمَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ)) رواه البخاري ومسلم.

واژه: که سیک تیبکوشی له پیتناو بیوه ژنیك، یان که سیتی ههزار و بهختیوان بکات، (مه بهستی تهنها ره زامه ندی و وه دهست هیتانی خوی پهروه دگار بیت) نهوا خیری به قهده نهو که سه پی ده گات که له یتگی خوادا خبات بکات و جیهاد ده کات.

۱۸۶) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((يَعْمَدُ أَحَدُكُمْ إِلَى ابْنَتِهِ فَيَزُوجُهَا الْقَبِيحَ الذَّمِيمِ، إِنَّهُمْ يُرْذَنُ مَا تُرِيدُونَ)) رواه عبد الرزاق في المصنف ۱۵۲/۶ بسند حسن.

واژه: ئیوه به نه قهدهست که کاتان مه ده نه یه کیک که ناشیرین و زهم کراو بیت، چونکه نافره تانیش نهو شتانه ی ده ویت که ئیوه ده تانه ویت (واته جوانی و یتک له جهسته و په وشتدا).

۱۸۷) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَمْ تَطْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ حَتَّى يُغْلَبُوا بِهَا إِلَّا فَشَا فِيهِمُ الطَّاعُونَ وَالْأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تُكُنْ مَضَتْ فِي

أَسْلَفَهُمُ الَّذِينَ مَضَوْا)) رواه ابن ماجه بسند صحيح برقم ۴۰۱۹.

واژه: داوین پیسی هه رکاتیک به شیوهیه کی زهق له نیو هه
کۆمه لگایه کدا بلاو بۆوه به جۆرتیک که نه یشارنه وه، نه وا به
ته نکید نه خۆشی و نهو نازارانه یان له ناودا بلاو ده بیته وه که لهو
پیشینه یاندا که رابردون نه بوون!

(۱۸۸) عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ يَوْمَ الْعِيدِ أَنْ
تَخْرُجَ الْبُكْرَى مِنْ خِدْرِهَا حَتَّى تَخْرُجَ الْحَيْضُ لَيْكُنْ خَلْفَ
النَّاسِ يُكْبِرْنَ بِتَكْبِيرِهِمْ وَيَدْعُونَ بِدُعَائِهِمْ يَرْجُونَ بَرَكَةَ هَذَا
الْيَوْمِ وَطَهْرَهُ)) رواه البخاري.

واژه: پیغه مبهری خواجی ﷺ فرمانی کردووه که پۆژی جهۆن کچی
پشت پهمده بپریته ده ری، ته نانهت حمیزداره کانیش بچه ده ری و
له پشت خه لکیسه وه بن و له گه ل نه واندا (الله اکبر) بکه ن و
له گه لیان بپاریته وه و نومیته وهاری به ره که ت و پاکی نهو پۆزه
ده بن.

(۱۸۹) إِنَّ امْرَأَةً أُنْتِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ ابْنِي هَذَا
كَانَ بَطْنِي لَهُ رِءَاءٌ وَحَجَرِي لَهُ حَوَاءٌ وَلَدْنِي لَهُ سَقَاءٌ، وَإِنْ
أَبَاهُ طَلَّقَنِي وَأَرَادَ أَنْ يَنْتَزِعَهُ مِنِّي؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَنْتِ
أَحَقُّ بِهِ مَا لَمْ تَنْكِحِي)) رواه ابوداود بسند صحيح.

واژه: نهی پیغه مبهری خواجی ﷺ! نه م کوپه م له زگی خۆمدا هه لم

گرتووه، به مه مکی خۆم تیرم کردووه، له باوهشی خۆمدا
 هواندوو مه تهوه، نیشاش بابی ته لاقی داوم و دهیهوی نهم
 مندالهم لی بهسه نیتهوه! نهویش ﷺ فەرمووی: تو زیاتر ههقت
 پێیهوه ههیه مادام شوو نه کهیهوه.

۱۹۰) قال رسول الله ﷺ: ((لَا يَجْلِدُ أَحَدُكُمْ امْرَأَتَهُ جِلْدَ الْعَبْدِ
 ثُمَّ يُجَامِعَهَا آخِرَ الْيَوْمِ)) رواد البخاري.

واژه: با یه کیکتان وهک کۆیله به قه مچی له ژنه که ی نه دات پاشان
 شو له که لی جوت بیت.

۱۹۱) قال رسول الله ﷺ: ((... تَصَدَّقَنَّ فَبِإِنْ أَكْثَرَ كُنْ حَطْبُ
 جَهَنَّمَ))، فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنْ سِطَةِ النِّسَاءِ، سَفَعَاءُ الْحَدِيثِ،
 فَقَالَتْ: لِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ((لَأَكُنْ تُكْثِرُنَ الْمَشْكَاةَ
 وَتُكَفِّرُنَ الْعَشِيرَ...)) رواد مسلم والنسائي والدارمي وابن خزيمة والبيهقي
 وأحمد.

واژه: نهی ئافره تان خیر و چاکه بکهن، چونکه زۆریه تان سووته مه نی
 دۆزه خن! جا ئافره تیکی رووم هت رهش هه لگه پراو
 له نیوه پاستییانه وه قسه ی کرد و گووتی: جا بۆچی نهی
 پێغه مبه ری خوا ﷺ؟ نهویش فەرمووی: چونکه زۆر گلهیی و
 پرته و پۆله ده کهن، بهرام بهر به میردیش سپه لهن.

۱۹۲) قال رسول الله ﷺ: ((دِيَةُ الْمَرْأَةِ عَلَى التَّصْنِفِ مِنْ دِيَةِ

الرَّجُلِ)) رواه البيهقي بسند صحيح.

واژه: تۆلهی خوتینی نافرته نیوهی خوتینی پیاوه.

(۱۹۳) عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ: قَالَتِ الْتِسَاءُ لِلنَّبِيِّ ﷺ: غَلَبْنَا عَلَيْكَ الرِّجَالَ، فَاجْعَلْ لَنَا يَوْمًا مِنْ نَفْسِكَ.. فَوَعَدَهُمْ يَوْمًا لَقِيَهُنَّ فِيهِ، فَوَعَّظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ، فَكَانَ فِيمَا قَالَ لَهُنَّ: ((مَا مِنْكُنَّ امْرَأَةٌ تَقْدَمُ ثَلَاثَةَ مِنْ وَلَدِهَا إِلَّا كَانَ لَهَا حِجَابٌ مِنَ الثَّارِ)) فقالت: امرأة واثنين؟ فقال: ((واثنين...)) رواه البخاري.

واژه: چەند نافرەتێک چوونە خزمەت پێغەمبەر ﷺ ووتیان: ئەمە پێغەمبەری خوا ﷺ، پیاوان هەموو کاتەکانی جەنابتیان گرتوو، نێمەش داوات لێ دەکەین کە کاتیگمان بۆ دیاری بکەیت لەلای خۆت.. پێغەمبەری خواش ﷺ وەعدەی پێدان و پۆژەکی بۆ دیاری کردن تا لەو پۆژەدا بیانبنیت، جا نامۆزگاری دەکردن و فەرمانی دەدا بەسەریانداو یەکیگێک لەو نامۆزگاری و دڵنەوایییانەی کە دەیکردن ئەوەبوو کە دەیفەرموو: هەرکەسێک لەئێوە سێ مندالی بڕیت و رازی بیت بە قەدەری خوا، خوای گەورەش ئەو مردوووانە دەکاتە پەردەو رێگرتیک لەنێوان ئەو دایکە و ناگردا. نافرەتێک گوتی: ئەمە ئەگەر دووان بوون؟ (واتە دوو مندالی مردبوو)، فەرمووی ﷺ: ئەگەر دووانیش بوو.

(۱۹۴) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَبَقْتُهُ، فَلَبِثْتُ حَتَّى أَرْهَقَنِي اللَّحْمَ (أَيُّ مَوْنَتْ) مَأْبِقَنِي فَسَبَقَنِي، فَقَالَ: ((هَذِهِ بَيْنَكَ (أَيُّ وَاحِدَةً بِوَاحِدَةٍ)))) صحيح جامع الصغير.

واته: پیغه مبهردی پیشرکتی له گهل کردم من پیتشم دایهوه، پاش ماویه کی تر گوشتم گرت و (واته قهلهو بووم) پیشرکتی له گهل کردم، نهجاره یان پیشی دامهوه، فهرمووی: بهوی تریان (واته یدک به یدک).

(۱۹۵) عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((أَخَذَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ الْبَيْعَةِ أَنْ لَا نَنْوَحَ، فَمَا وَقْتُ مِتْنَا امْرَأَةً غَيْرَ خَمْسِ نِسْوَةٍ: أُمِّ سَلِيمٍ وَأُمِّ عِلَاءَ وَابْنَةَ أَبِي سَبْرَةَ امْرَأَةً مَعَاذَ وَامْرَأَتَانِ أَوْ ابْنَةَ أَبِي سَبْرَةَ وَامْرَأَةً مَعَاذَ وَامْرَأَةً أُخْرَى. قَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَعَاهَدُ النِّسَاءَ هَذِهِ الْبَيْعَةَ يَوْمَ الْعِيدِ)) رواه البخاري

واته: پیغه مبهردی کردی به مهرج به سه رمانهوه له کاتی په پمانه کهدا که شین و خورنن و له خودان نه کهین، کس له نیتمه وه فای نه کرد به په پمانه کهیهوه، جگه له پیتنج شافرهت: که دایکی سلیم و دایکی عهلا و کچی نه بی سبره و خیزانی مه عاز و شافره تیکی تر، پیغه مبهردی نه م په پمانه دی له پژوی جهون له گهل شافره ته کاند د به ستهوه.

۱۹۶) قال رسول الله ﷺ: ((...اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا)) رواه البخاري ومسلم

واژه: رینمایان ده کم به چاکه کردن له گهل نافرەتان.

۱۹۷) قال رسول الله ﷺ: ((الْعِلْمُ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ)) رواه ابن ماجه والطبراني في الاوسط والصغير.

واژه: داواکردنی زانست پتیوسته لهسر هەمرو نافرەتان و پیاوانی موسلمان.

۱۹۸) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْسِلُ ثَوْبَهُ وَيَخْلِبُ شَأْنَهُ وَيَخْدِمُ نَفْسَهُ)) رواه البخاري.

واژه: پیغه مبهرو ﷺ جل و بەرگی شۆردوو، شیرێ دۆشیوه، خزمەتی خۆی و خێزانەکانی کردوو.

۱۹۹) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ قَوْمًا قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنْ قَوْمًا يَأْتُونَنَا بِاللَّحْمِ لَا نَذَرِي أَذْكَرَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا؟ فَقَالَ: ((سَمُوا عَلَيْهِ أَتُسَمُّ وَكَلُوا)) قالت: (وَكَاثُوا حَدِيثِي عهد بالكفر)) رواه البخاري وغيره.

واژه: له خاتوو عایشه ده گێرنهوه، کهوا قەومیەک گوتیان: نهی پیغه مبهری خواﷺ! قەومی وا هەیه که گوشتمان بۆ دینن، نێمه نازانین نایا ناوی خوایان لێ هێناوه یان نا؟ پیغه مبهرو ﷺ فەرمووی: نێوه ناوی خوا ی لێ بهینن و بیخۆن.. خاتوو عایشه

فهرمووی: نهوانه تازه له کوفر گهراپوونهوه.

(۲۰۰) عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَلْهَا أُمْتُ الْيَسَاءِ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ، فَقَامَتْ وَسَطَهُنَّ وَجَهَرَتْ بِالْقِرَاءَةِ)) انظر مفصل أحكام المرأة ج ۱ ص ۲۵۴.

واته: ههزرهتی عایشه پهزای خودای لهسهر بیت، نیمامهتی بو نافرەتان کردووه له نویژی خوژناوابوندا(المغرب) وه لهناوهراستیان وهستاو به دهنگی ناشکرا قورثانی لهناو نویژدا خوتند.

له كۆتاييدا له خوداي پەروەردگار دەپايتەوه كه ئەم بەرھەمەم لى
وەرەگرت، بىكاته توتشوى رۆژى دوايى، وه داوا له خوتنەرانى ئەم
نامىلكەيه دەكەم، كه ئەگەر هەر كەم و كوپى و ناتەواويەكيان كەوتە
بەرچاو، بەچاوى لىبوردن و چاويۆشيهوه بۆي بىروانن و هەلەكانم بۆ
راست بکەنەوه ئەگەر هەبوون.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين.

دهۆك – بەپۆشكى

٢٠٠١/٢/١٢

پښتانه بهرمان نړۍ دې خواي گورې
 له بهر پټت لهېچ لارې پټېکې نړۍ مرقې
 پېر اوښ نه کړدود، لېرېدا به کټک له
 گور مړين شو خو هوانه کي دود مړني
 نېسلاسي پښاي بو دېمن يو دزي پټي
 بين کړني موسلمانان پيگومان نافرته.
 بهلام پښتانه خو ته ورسېد نه جاک
 له سوو شو وېلانې دانوه که
 دود مړان ته مړې لهغه لکانک ده کن
 تار دېک بين ناگان لهو گرځېداني
 ... پښتانه بهرمان به نافرته

کتابخانه ملي

مجلس قاضي شېخي

دېزاین - چاپ کړنل - پلاو کړنل

hawler.chap@gmail.com

066 2233868

066 2648907

کابل - کابل د پښتانه - کابل د پښتانه